

Lönerapport år 2023

Löner och löneutveckling år 1913–2022

Lönespridning

Lön efter arbetstid

Författare: Mats Larsson, Enheten för samhällspolitik

Innehåll

Sammanfattning	2
1 Löner år 2022	4
<i>Lön efter klass, kön och sektor</i>	
2 Löneutveckling	9
<i>Löneutveckling år 2020-2022</i>	
<i>Real löneutveckling</i>	
<i>Löner år 1913–2022</i>	
3 Kvinnor och män	24
<i>Löneutveckling för kvinnor och män år 2000-2022</i>	
<i>Andel kvinnor och medellön efter sektor år 2014 och 2022</i>	
<i>Löner för kvinnor och män år 1913–2022</i>	
4 Lönespridning för arbetare och tjänstemän	31
<i>Lönespridning år 2000-2021</i>	
<i>Lönespridning för kvinnor och män år 2000-2021</i>	
<i>Privat och offentlig sektor</i>	
<i>Privat sektor år 1970-2021</i>	
5 Lön efter arbets tid	42
<i>Löneutveckling för arbetare efter arbetstid år 2004-2018</i>	
<i>Kvinnor och män</i>	
Bilaga 1 Metod och dataunderlag	52
Bilaga 2 Månadslön för anställda efter klass, kön och sektor	55

Sammanfattning

Medellönen för samtliga anställda var 37 500 kronor i månaden enligt 2022 års lönestatistik. För arbetare var medellönen 29 300 kronor och för tjänstemän 45 100 kronor. Medellönen var alltså 15 800 kronor, eller 54 procent, högre för tjänstemän än för arbetare.

De senaste sju åren har löneskillnaden mellan arbetare och tjänstemän ökat påtagligt. Startskottet gick år 2016 då staten införde det så kallade lärarlönelyftet vilket medförde att lönerna ökade mer för tjänstemän i offentlig sektor, främst för lärare i grund- och gymnasieskola, än för såväl arbetare som för tjänstemän i privat sektor år 2016-2019.

Därefter tycks lärarlönelyftet klingat av men år 2020-2022 har lönerna i stället ökat mest för tjänstemän i privat sektor, främst inom it, kommunikation, ekonomi och juridik. Detta har medfört att lönegapet mellan arbetare och tjänstemän ökat från 48 till 54 procent de senaste sju åren och lönegapet är nu lika stort som på 1930-talet

Den senaste avtalsperioden gällande år 2020–2022, ökade medellönen för samtliga anställda med 8,1 procent. För arbetare ökade medellönen med 6,7 procent och för tjänstemän med 8,9 procent. I kronor motsvarar det 1 840 kronor för arbetare och 3 670 kronor för tjänstemän.

Reallöner

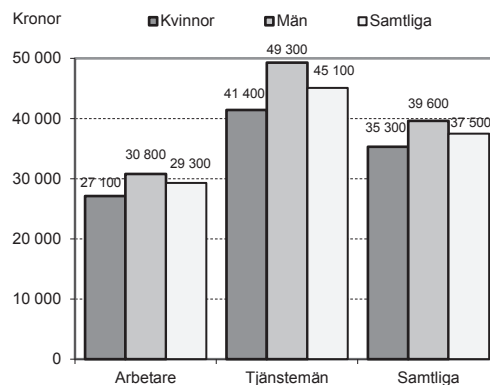
Reallöner och köpkraft har ökat nästan varje år under 2000-talet. År 2022 blev dock ett rejält undantag då inflationen steg till rekordhöga 8,4 procent samtidigt som medellönen endast ökade med 2,7 procent för arbetare och 3,2 procent för tjänstemän. Detta medförde att reallönen minskade med 5,7 procent för arbetare och 5,2 procent för tjänstemän.

För hela 2000-talet har dock reallönen ökat med 29 procent för arbetare och 44 procent för tjänstemän. I årstakt blir det 1,1 procent per år för arbetare och 1,6 procent per år för tjänstemän år 2000-2022.

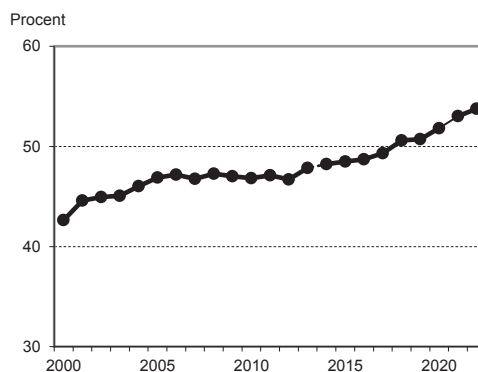
Kvinnor och män

Medellönen för kvinnor var 35 300 kronor och för män 39 600 kronor år 2022. Medellönen var alltså 4 300 kronor, eller 12 procent, högre för män

Månadslön efter klass och kön år 2022

Lönegap mellan arbetare och tjänstemän år 2000–2022

än för kvinnor. Bland arbetare var skillnaden 3 700 kronor, 14 procent, och bland tjänstemän 7 900 kronor, 19 procent.

Den senaste avtalsperioden, år 2020-2022, har lönerna dessutom ökat lite mer för män än för kvinnor och lönegapet mellan kvinnor och män ökade med 100 kronor bland arbetare och 400 kronor bland tjänstemän.

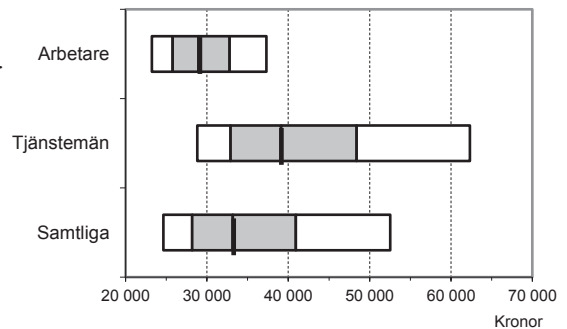
För hela 2000-talet har löneskillnaden mellan kvinnor och män dock minskat. Bland samtliga anställda har skillnaden nästan halveras från 23 procent högre medellön för män än för kvinnor år 2000 till 12 procent högre år 2022. Bland arbetare har skillnaden minskat från 16 till 13 procent och bland tjänstemän från 31 till 19 procent.

Lönespridning år 2000-2021

Bland samtliga anställda var den lön som avgränsar de 10 procent anställda med högst lön 113 procent högre än den lön som avgränsar de 10 procent anställda med lägst lön år 2021. Bland arbetare var skillnaden 61 procent och bland tjänstemän 121 procent.

År 2000-2021 har lönespridningen ökat med 10 procent. Bland arbetare har den dock bara ökat med fyra procent och bland tjänstemän har den till och med minskat med en procent.

Lönespridning. Median och percentillöner efter klass år 2021

Att lönespridningen har ökat mindre bland arbetare och tjänstemän var för sig än bland samtliga anställda är främst en effekt av att lönegapet mellan hela gruppen arbetare och hela gruppen tjänstemän har ökat.

Lön efter arbetad tid

En sammanställning av löner och löneutveckling för arbetare efter arbetstid (hel- och deltid) år 2004-2018 visar att lönerna utvecklats likartat för arbetare anställda på hel- eller deltid. Det finns därmed inte belägg för antagande om att lönerna ökat mer för anställda på heltid än för anställda på deltid denna period.

1

Löner år 2022

År 2022 var den genomsnittliga månadslönen för arbete på heltid 37 500 kronor för samtliga anställda. För anställda med arbetaryrken var månadslönen 29 300 kronor och för anställda med tjänstemannayrken 45 100 kronor. Medellönen var därmed 15 800 kronor, 54 procent, högre för tjänstemän än för arbetare (se tabell 1.1 och diagram 1.1).

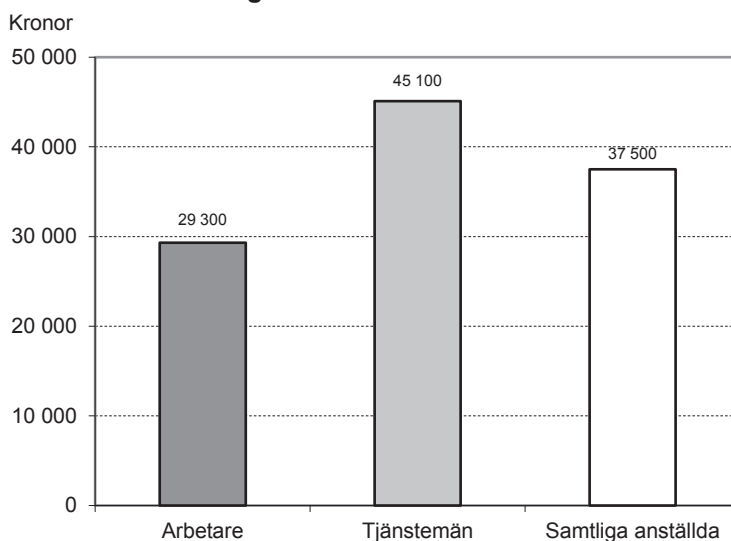
Detta framgår av LOs bearbetning av SCBs lönestrukturstatistik år 2022.

Av lönestatistiken framgår även att lönerna varierade stort inte bara mellan arbetare och tjänstemän utan även mellan kvinnor och män och mellan olika sektorer. Skillnaderna har dessutom ökat de senaste åren vilket framgår av följande avsnitt.

Tabell 1.1 Månadslön efter klass och kön år 2022

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	29 300	45 100	37 500
Kvinnor	27 100	41 400	35 300
Män	30 800	49 300	39 600

Diagram 1.1 Genomsnittlig månadslön efter klass år 2022

Dataunderlag och lönebegrepp

Rapportens dataunderlag är Statistiska centralbyråns lönestrukturstatistik år 1994–2022.

Lönebegrepp i rapporten är tid- och prestationslön (grundlön), helglön samt andra (fasta) löneförmåner. Rörliga tillägg, till exempel för obekväm arbetstid, skiftgång eller övertid, ingår inte i lönebegreppet. Timlöner är uppräknade till månadslön och deltidsarbete är uppräknad till heltid.

Mer om lönebegrepp och definitioner i Bilaga 1 Metod och dataunderlag.

Kvinnor och män

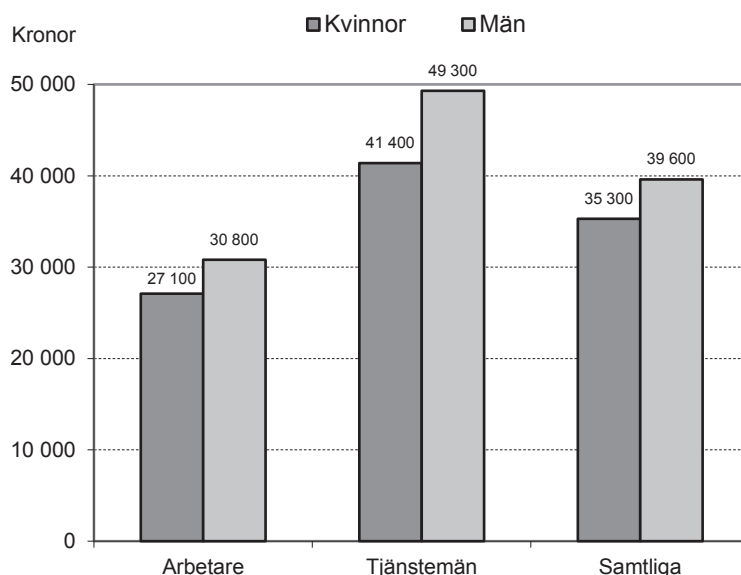
Kvinnor har lägre medellön än män. Bland samtliga anställda var medellönen 35 300 kronor för kvinnor och 39 600 kronor för män år 2022. Medellönen var alltså 4 300 kronor, eller 12 procent, högre för män än för kvinnor.

Löneskillnaden mellan kvinnor och män var större bland tjänstemän än bland arbetare. Bland arbetare var medellönen 27 100 kronor för kvinnor och 30 800 kronor för män, det vill säga 3 700 kronor, eller 14 procent, högre för män. Bland tjänstemän var medellönen 41 400 kronor för kvinnor och 49 300 kronor för män, det vill säga 7 900 kronor, eller 19 procent, högre för män än för kvinnor (se diagram 1.2 och tabell 1.1).

Löneskillnaden mellan kvinnor och män var alltså påtaglig år 2022. Den har dock minskat i relativt stadig takt de senaste dryga 20 åren. Detta gäller främst bland tjänstemän, då löneskillnaden mellan kvinnor och män bland tjänstemän minskat med 13 procentenheter år 2000–2022, från drygt 31 procent högre lön för män än för kvinnor år 2000 till knappt 19 procent år 2022. Bland arbetare har löneskillnaden mellan kvinnor minskat med fyra procentenheter, från drygt 17 procent högre lön för män än för kvinnor år 2000 till knappt 13 procent år 2022.

I kapitel 3 ges en mer detaljerad beskrivning av löner och löneutveckling för kvinnor och män.

Diagram 1.2 Månadslön efter klass och kön år 2022

Sektor

En fördelning efter klass och sektorer (se faktaruta) visar att tjänstemän inom tillverkningsindustrin hade högst medellön, 50 100 kronor. Därefter kom tjänstemän inom byggnadsindustrin, 49 200 kronor, och privat tjänsteproduktion, 46 900 kronor.

Sex sektorer
Tillverkningsindustri
Byggnadsindustri
Privat tjänsteproduktion
Stat
Kommun
Region

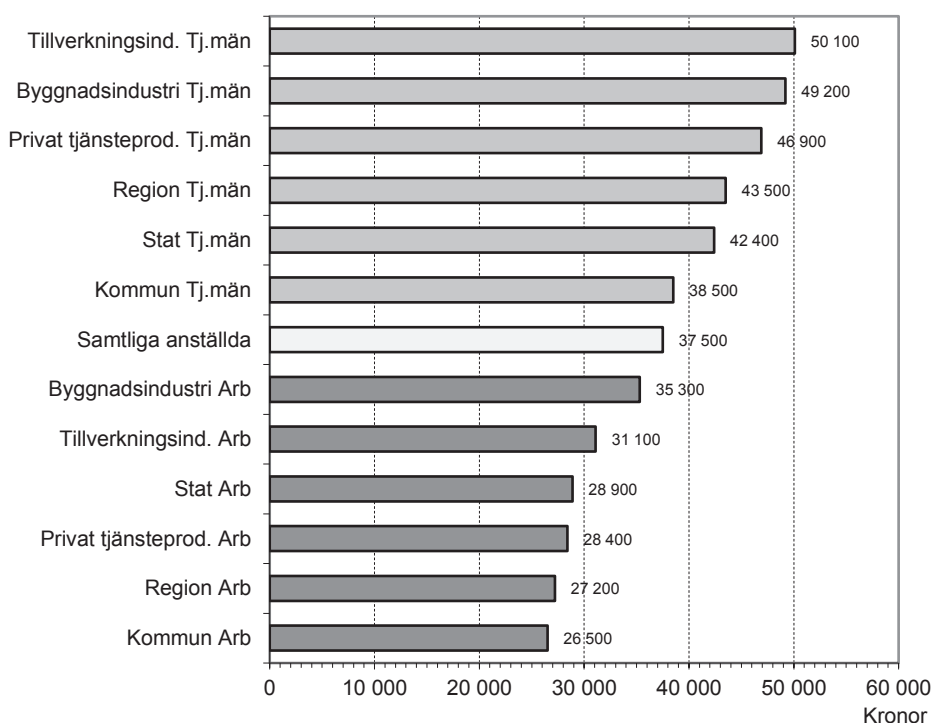
Därefter följer tjänstemän inom de offentliga sektorerna region, stat och kommun med 43 500 kronor, 42 400 kronor respektive 38 500 kronor i genomsnittlig månadslön.

Bland arbetare var medellönen högst inom byggnadsindustrin, 35 300 kronor i månaden, följt av tillverkningsindustrin, 31 100 kronor, och statlig sektor, 28 900 kronor.

Lägst medellön hade arbetare inom kommunal sektor med en genomsnittlig månadslön på 26 500 kronor. Något högre medellön hade arbetarna inom region, 27 200 kronor, och privat tjänsteproduktion, 28 400 kronor (se diagram 1.3 och tabell 1.2).

Lönerna var alltså klart högre för tjänstemän än för arbetare inom samtliga sex sektorer. Räknat i procent så var skillnaden störst i privat tjänstesektor där medellönen var 65 procent (18 500 kronor) högre för tjänstemän än för arbetare. Minst löneskillnad var det i byggnadsindustrin där medellönen var 39 procent (13 900 kronor) högre för tjänstemän än för arbetare.

Diagram 1.3 Genomsnittlig månadslön efter klass och sektor år 2022
Arbetare och tjänstemän. Sex sektorer

Tabell 1.2 Månadslön efter klass, kön och sektor år 2022

Sektor	Arbetare			Tjänstemän			Samtliga anställda		
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Samtliga sektorer	27 100	30 800	29 300	41 400	49 300	45 100	35 300	39 600	37 500
Privat sektor	27 400	31 200	30 100	43 100	51 000	47 500	36 000	40 000	38 500
Tillverkningsindustrin	28 900	31 500	31 100	46 400	52 000	50 100	38 500	39 300	39 100
Byggnadsindustrin	31 500	35 400	35 300	42 400	51 900	49 200	39 800	38 600	38 800
Tjänsteproduktion	27 100	29 300	28 400	42 700	50 700	46 900	35 500	40 400	38 200
Offentlig sektor	26 600	26 800	26 600	39 600	43 300	40 600	34 600	37 500	35 400
Stat	27 600	29 800	28 900	41 100	44 000	42 400	40 200	41 800	40 900
Kommun	26 500	26 500	26 500	38 200	39 200	38 500	32 400	32 700	32 500
Landsting	27 300	26 700	27 200	41 200	51 200	43 500	37 700	45 000	39 300

23 sektorer

En mer detaljerad uppdelning av de anställda på 23 sektorer (se faktaruta) visar än mer tydligt på tjänstemännens lönemässiga försprång. Inte inom en enda av de 23 sektorerna var medellönen för arbetare högre än de 37 500 kronor som var medellönen för samtliga anställda år 2022. För tjänstemän var medellönen däremot betydligt högre än så inom de flesta sektorer (se diagram 1.4).

Högst medellön av alla hade tjänstemän inom finans- och försäkringsverksamhet med en genomsnittlig månadslön på 57 500 kronor. Därefter var det ett hopp ner med några tusenlappar till tjänstemän inom sektorn information och kommunikation, vars medellön var 52 100 kronor. Närmast därefter kom tjänstemän inom tillverkningsindustri och gruv- och mineralindustrin med 50 100 kronor respektive 49 700 kronor i medellön år 2022.

För arbetare var det betydligt lägre lönenivåer som gällde. Högst medellön bland arbetare var det i sektorerna gruv- och mineralindustrin, byggindustri och energi och miljö, 35 800, 35 300 respektive 33 600 kronor.

Lägst medellön bland arbetare var det i sektorerna kommunal barnomsorg, hotell och restaurang samt kommunal äldre- och handikappomsorg, 25 600, 26 100 respektive 26 300 kronor år 2022 (se diagram 1.4).

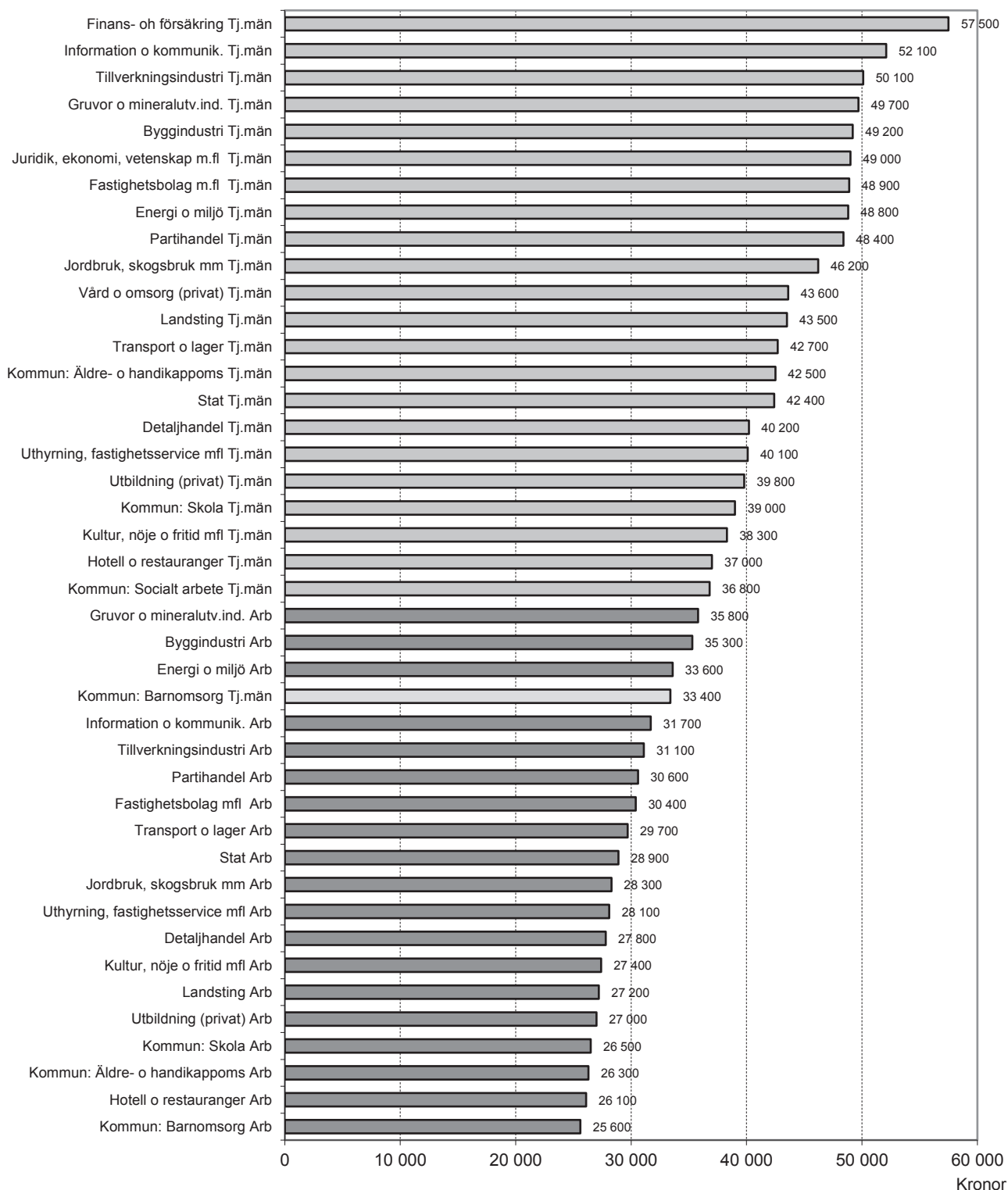
Privat sektor

A Jordbruk, skogsbruk och fiske
 B Gruvor och mineralutvinningsindustri
 C Tillverkningsindustri
 D+E Energi och miljö
 F Byggindustri
 G Handel och serviceverkstäder
   46 Partihandel
   47 Detaljhandel
 H Transport och magasinering
 I Hotell och restauranger
 J Information och kommunikation
 K Finans- och försäkringsverksamhet
 L Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare
 M Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik
 N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster mfl
 P Utbildningsväsendet
 Q Vård och omsorg, socialtjänst
 R+S+T+U Kultur, nöje och fritid mfl

Offentlig sektor

Stat
 Kommun
   Äldre- o handikappomsorg
   Skola
   Barnomsorg
   Socialt arbete
 Region

Diagram 1.4 Månadslön efter klass och sektor år 2022
23 sektorer

2

Löneutveckling

På 2000-talet har den genomsnittliga månadslönen för samtliga anställda ökat från 19 900 kronor år 2000 till 37 500 kronor år 2022. Medellönen har därmed ökat med 17 700 kronor, eller 89 procent, på 22 år.

För arbetare har medellönen dock bara ökat med 13 000 kronor, 80 procent, från 16 300 kronor till 29 300 kronor medan medellönen för tjänstemän ökat med 22 300 kronor, 98 procent, från 22 800 kronor till 45 100 kronor år 2000–2022.

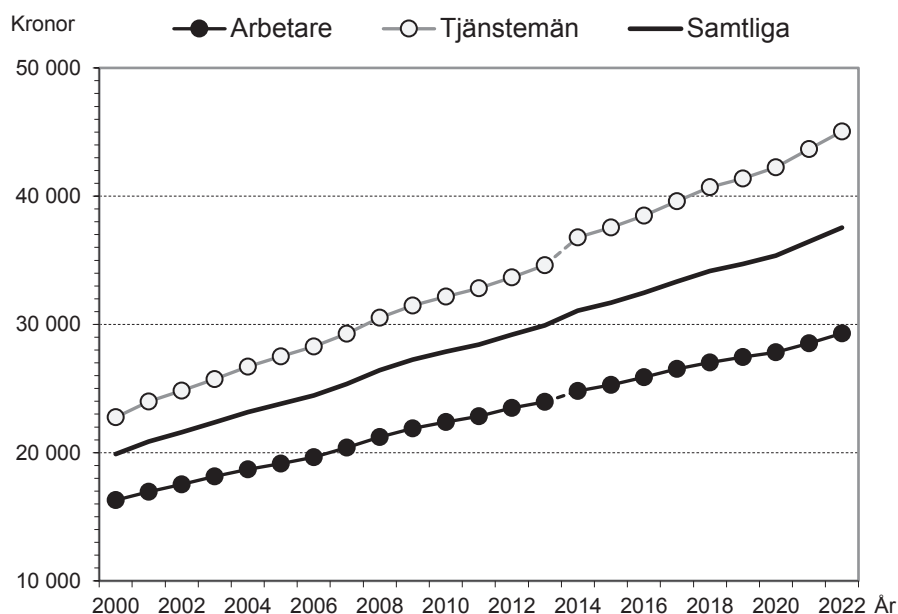
Medellönen har alltså ökat med 9 300 kronor, eller 18 procentenheter, mer för tjänstemän än för arbetare år 2000–2022¹ (se diagram 2.1 och tabell 2.1).

Tabell 2.1 Månadslön och löneökning år 2000–2022

	Månadslön		Löneökning år 2000–2022		
	År 2000	År 2022	Kronor	Procent* Totalt*	Årstakt*
Arbetare	16 300	29 300	13 000	80	2,7
Tjänstemän	22 800	45 100	22 300	98	3,2
Samtliga	19 900	37 500	17 700	89	2,9

* År 2000 är basår för beräkning av procenttalen

Diagram 2.1 Genomsnittlig månadslön efter klass år 2000–2022¹

¹ Lönestatistiken har ett tidsseriebrott år 2014 då ett antal metodförändringar genomfördes, ny yrkeskodning med mera (se bilaga 1). I diagram 2.1 är trendbrottet markerat med streckad linje

Lönegap i kronor

Som framgått ovan så var medellönen för arbetare 15 800 kronor lägre än för tjänstemän år 2022. År 2000 var motsvarande lönegap 6 500 kronor. Åren däremellan har lönegapet ökat i stadig takt med några hundralappar per år och totalt har det ökat med 9 300 kronor år 2000-2022. Lönegapet har alltså mer än fördubblats på 2000-talet, räknat i kronor (se diagram 2.2a).

Lönegap i procent

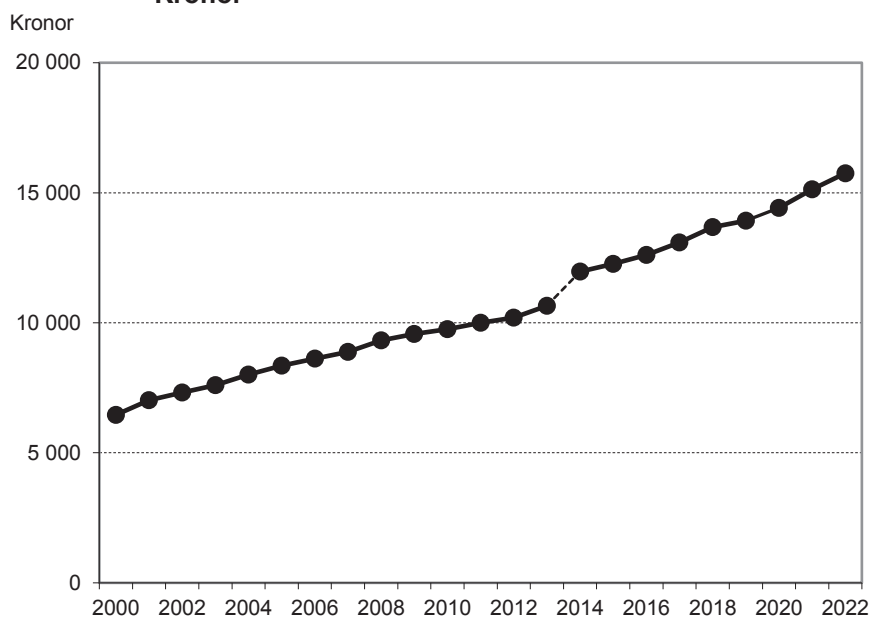
Räknas lönegapet i procent så blir bilden av utvecklingen kanske inte lika dramatisk som när det räknas i kronor. Räknat i procent så var lönegapet cirka 40 procent år 2000, det vill säga att medellönen var 40 procent högre för tjänstemän än för arbetare. Åren därefter fram till år 2008, ökade lönegapet till 44 procent där det stabiliserades fram till år 2013.

År 2014 skiftade lönegapet upp med drygt tre procentenheter till cirka 48 procent. Det var dock främst en effekt av att SCB då började klassificera anställda med arbetaryrken i statliga bolag (SJ, Posten m.fl.) som arbetare. Tidigare hade samtliga anställda i dessa bolag räknats som tjänstemän. Medellönen för tjänstemän, liksom lönegapet mellan arbetare och tjänstemän, har troligen därför varit underskattat före år 2014 (läs mer om metodförändringarna i lönestatistiken år 2014 i bilaga 1).

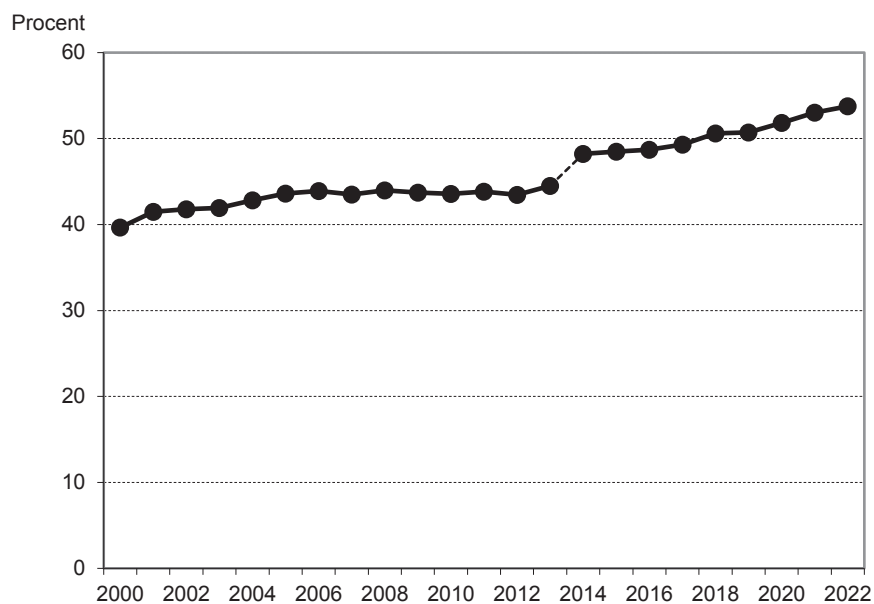
Efter år 2014 låg dock lönegapet kvar runt 48 procent något år för att därefter återigen öka och år 2018 nådde lönegapet över 50 procent. Därefter har det fortsatt att öka till de 54 procent som gäller för år 2022. Det är troligen det största lönegap mellan arbetare och tjänstemän som uppmätts sedan 1930-talet (se diagram 2.2b).

Orsaken till att lönegapet räknat i kronor respektive procent ger olika bilder av utvecklingen beror på att medellönen är så pass mycket högre för tjänstemän än för arbetare. Det medför att om medellönen ökar med lika många procent för både arbetare och tjänstemän så ökar medellönen ändå med fler antal kronor för tjänstemän än för arbetare. Lönegapet ökar då räknat i antal kronor men är oförändrat räknat i procent.

**Diagram 2.2a Lönegap mellan arbetare och tjänstemän år 2000–2022
Kronor**

**Diagram 2.2b Lönegap mellan arbetare och tjänstemän år 2000–2022
Procent**

Löneutveckling år 2022

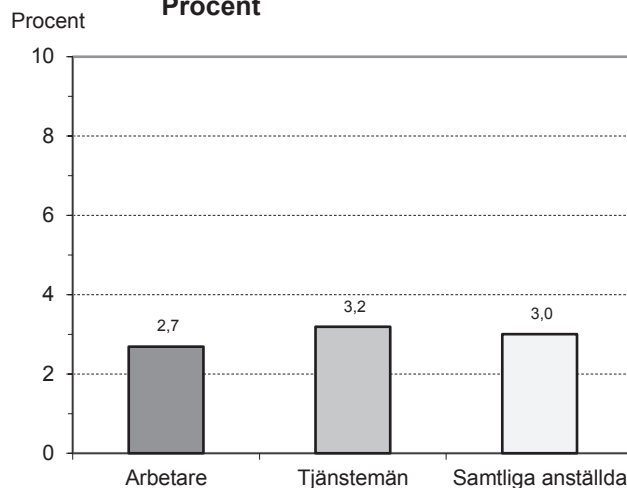
År 2022 ökade medellönen för samtliga anställda med 3,0 procent. För arbetare ökade lönen med 2,7 procent och för tjänstemän med 3,2 procent.

Räknat i kronor ökade medellönen för samtliga anställda med 1 100 kronor, för arbetare med 770 kronor och för tjänstemän med 1 390 kronor år 2022.

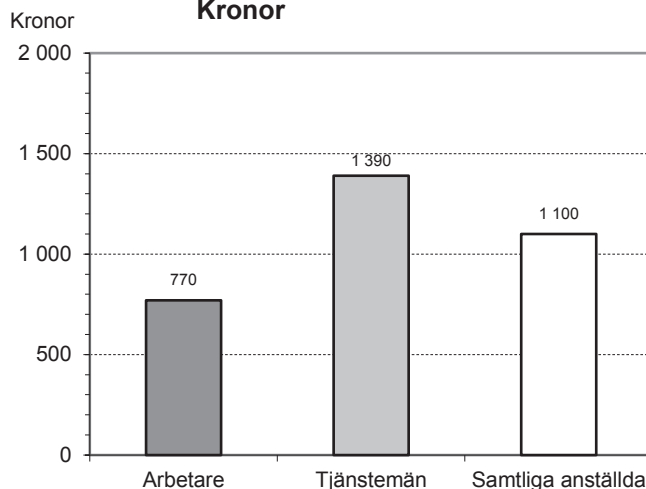
Skattningen av löneutvecklingen för ett enskilt år är dock relativt osäker. Exempelvis så kan lönerrevisioner för ett visst år försenas eller tidigareläggas och riskerar då att hamna i ”fel” mätperiod. Detta var extra påtagligt år 2020 och 2021 då flertalet kollektivavtal prolangerades år 2020. Det vill säga att den nya avtalsperioden som skulle börja gälla i april 2020 för flertalet kollektivavtal sköts fram till november 2020 på grund av pandemin. Detta medförde att nya löner för år 2020 fångades upp i strukturlönestatistik först år 2021.

En mer stabil och relevant skattning av löneutvecklingen ges därför om den summeras för flera år. I följande avsnitt redovisas därför den summerade löneutvecklingen för de tre senaste åren, år 2020–2022. Det är dessutom de tre år som gällde som senaste avtalsperiod för de flesta kollektivavtalen i Sverige.

Diagram 2.3a Löneökning efter klass år 2022
Procent

Diagram 2.3b Löneökning efter klass år 2022
Kronor

Löneutveckling år 2020–2022

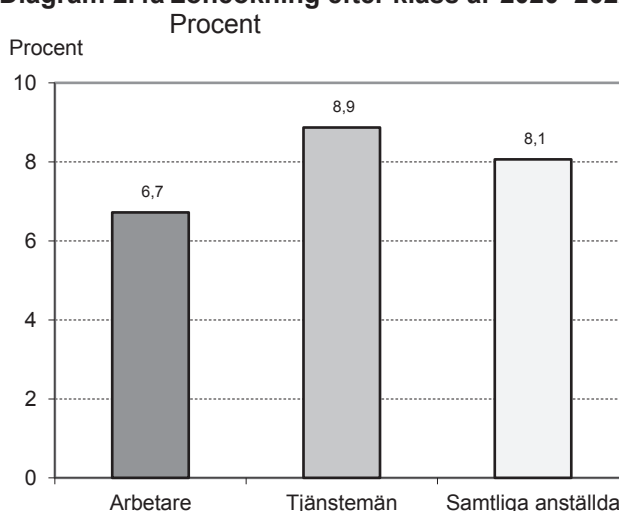
De tre senaste åren, år 2020-2022, tillika senaste avtalsperioden för flertalet kollektivavtal, ökade medellönen för samtliga anställda med 8,1 procent. För arbetare ökade medellönen med 6,7 procent och för tjänstemän med 8,9 procent. Medellönen ökade alltså med drygt två procentenheter mer för tjänstemän än för arbetare.

Räknat i kronor ökade medellönen för samtliga anställda med 2 800 kronor. För arbetare ökade medellönen med 1 840 kronor medan medellönen för tjänstemän ökade med 3 670 kronor. Medellönen ökade därmed med 1 830 kronor mer för tjänstemän än för arbetare. Det blev alltså nästan exakt dubbelt så många kronor mer i lön för tjänstemän än för arbetare år 2020–2022.

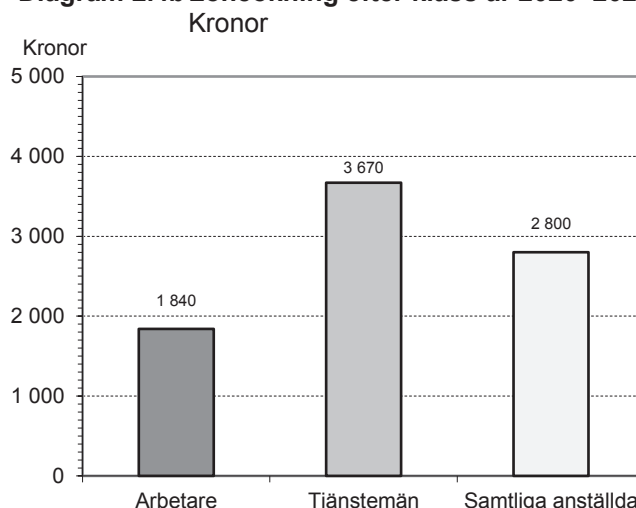
Vad gäller avtalsperioden 2020-2022 kan noteras att den i praktiken endast omfattade 29 månader då de gamla avtalen prougerades sex månader, från april till december 2020. Detta på grund av det oklara läge som pandemin medförde. Lönestatistiken kan därför vara svår att tolka för respektive år.

För hela perioden 2020-2022 bedöms dock den senast publicerade lönestatistiken, gällande år 2022, till fullo beskriva löneutvecklingen för avtalsperioden 2020-2022.

Diagram 2.4a Löneökning efter klass år 2020–2022

Diagram 2.4b Löneökning efter klass år 2020–2022

Privat och offentlig sektor år 2020–2022

En uppdelning av de anställda på privat och offentlig sektor visar att lönerna ökat mer i privat sektor än i offentlig sektor bland såväl arbetare som tjänstemän år 2020–2022.

Bland arbetare ökade medellönen med 7,0 procent i privat sektor och med 5,7 procent i offentlig sektor.

Bland tjänstemän ökade medellönen med 9,6 procent i privat sektor och med 7,3 procent i offentlig sektor (se diagram 2.5a och tabell 2.2).

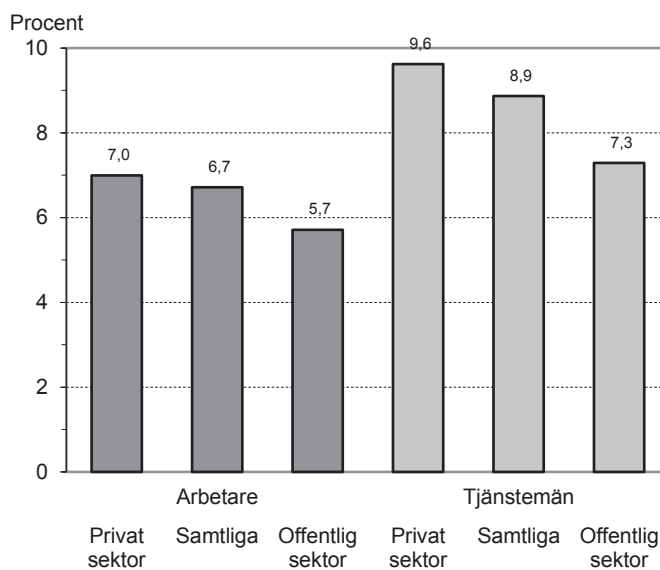
Bland tjänstemän i privat sektor ökade lönerna mest i sektorerna information och kommunikation, 12,3 procent, samt fastighetsbolag och fastighetsförvaltare, 12,1 procent.

För tjänstemän i tillverkningsindustrin, den största sektorn räknat i antal privatanställda tjänstemän, stannade dock löneökningen på 7,3 procent år 2020-2022.

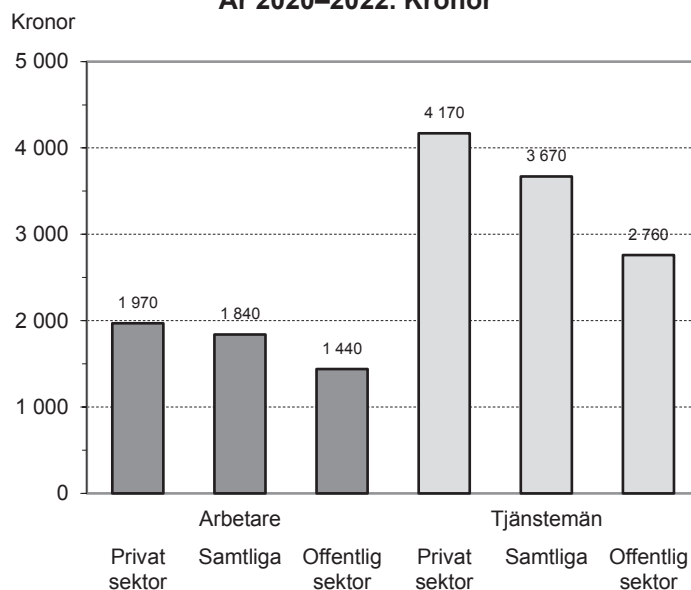
Även räknat i kronor ökade medellönen givetvis mest för tjänstemän i privat sektor då deras medellön ökade med 4 170 kronor år 2020-2022. Det var nästan tre gånger mer än de 1 440 kronor som medellönen ökade för arbetare i offentlig sektor (se diag 2.5b).

Lönerna har alltså ökat mest i privat sektor de tre senaste åren. Åren dessförinnan ökade lönerna däremot mest inom offentlig sektor under en period om fem-sex år. Det gällde dock främst tjänstemän, framför allt lärare, sjuksköterskor och socialsekreterare.

Diagram 2.5a Löneökning efter klass och sektor år 2020–2022. Procent

Diagram 2.5b Löneökning efter klass och sektor År 2020–2022. Kronor

Kvinnor och män år 2020–2022

År 2020–2022 ökade lönerna mer för män än för kvinnor. Bland samtliga anställda ökade medellönen för män med 8,2 procent och för kvinnor med 7,8 procent.

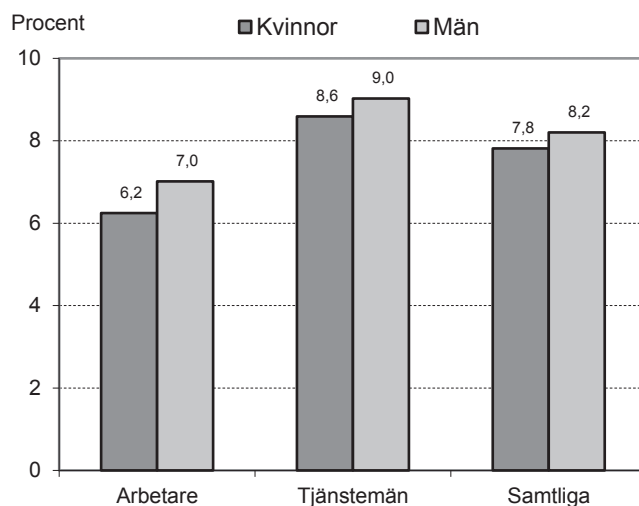
Även uppdelat på arbetare och tjänstemän ökade medellönen mer för män än för kvinnor. Bland arbetare ökade medellönen för män med 7,0 procent och för kvinnor med 6,2 procent och bland tjänstemän med 9,0 procent för män och med 8,6 procent för kvinnor (se diagram 2.6a och tabell 2.2).

Skillnaden i löneökning mellan män och kvinnor kan tyckas marginell när den räknas i procent. Räknat i kronor blir dock skillnaden mer tydlig då medellönen för samtliga anställda män ökade med 3 000 kronor och för samtliga kvinnor med 2 560 kronor. Det vill säga 440 kronor mer för män än för kvinnor.

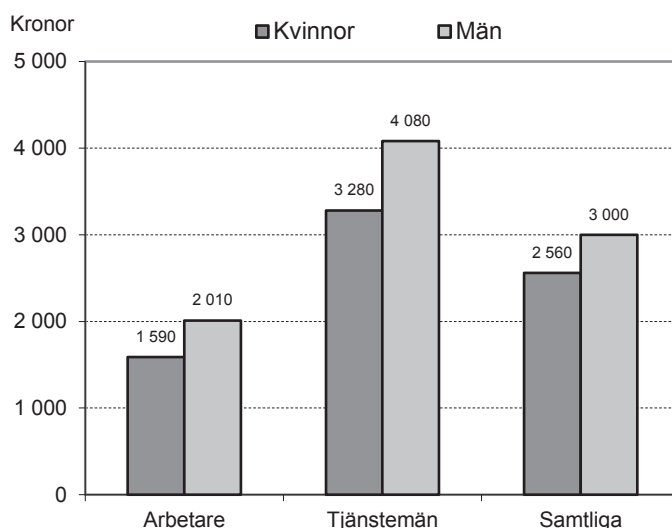
Bland arbetare var skillnaden nästan lika stor då medellönen ökade med 420 kronor mer för män än för kvinnor. Bland tjänstemän var skillnaden större då medellönen ökade med 800 kronor mer för män än för kvinnor år 2020–2022 (se diagram 2.6b).

Löneskillnaden mellan kvinnor och män har alltså ökat de tre senaste åren. De senaste tio åren har löneskillnaden däremot minskat mellan kvinnor och män. Detta har dock främst gällt bland tjänstemän medan löneskillnaden bland arbetare legat på en relativt konstant nivå senaste tio åren. I kapitel 3 ges en mer omfattande bild av löner och löneutveckling för kvinnor och män.

Diagram 2.6a Löneökning efter klass och kön år 2020–2022. Procent

Diagram 2.6b Löneökning efter klass och kön år 2020–2022. Kronor

Tabell 2.2 Löneökning efter klass, kön och sektor. År 2020–2022 (basår år 2019)

	År 2022						År 2020-2022 (3 år)					
	Procent			Kronor			Procent (basår 2019)			Kronor		
	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga sektorer												
Män	2,8	3,3	3,1	840	1 590	1 190	7,0	9,0	8,2	2 010	4 080	3 000
Kvinnor	2,4	3,1	2,9	640	1 240	990	6,2	8,6	7,8	1 590	3 280	2 560
Samtliga	2,7	3,2	3,0	770	1 390	1 100	6,7	8,9	8,1	1 840	3 670	2 800
Privat sektor												
Män	2,9	3,5	3,3	870	1 750	1 260	7,1	9,5	8,5	2 080	4 440	3 120
Kvinnor	2,9	3,5	3,3	780	1 470	1 160	6,6	9,5	8,5	1 690	3 740	2 810
Samtliga	2,9	3,5	3,3	850	1 610	1 220	7,0	9,6	8,5	1 970	4 170	3 030
Offentlig sektor												
Män	2,0	2,4	2,3	530	1 010	840	6,0	6,9	6,7	1 510	2 800	2 350
Kvinnor	1,7	2,5	2,3	440	970	770	5,7	7,5	7,0	1 440	2 750	2 250
Samtliga	1,9	2,5	2,3	490	990	800	5,7	7,3	6,8	1 440	2 760	2 270

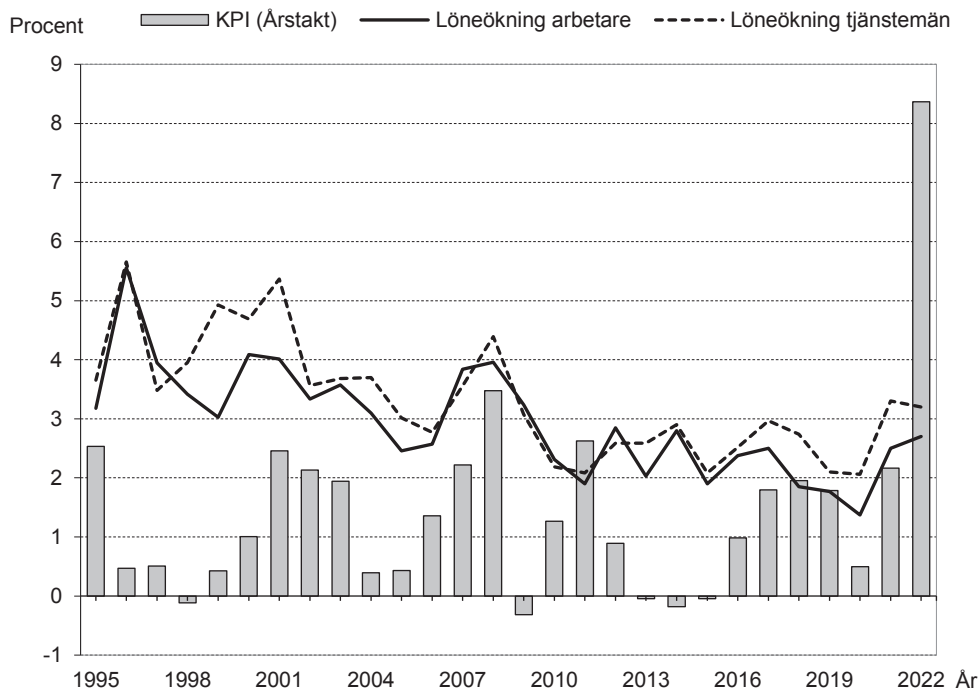
Real löneutveckling

För att få en mer komplett bild av löneutvecklingen bör även inflationen beaktas. Därför redovisas här även den så kallade reala löneutvecklingen, det vill säga nominell löneutveckling minus inflation. Inflationen är beräknad enligt SCBs konsumentprisindex (KPI).

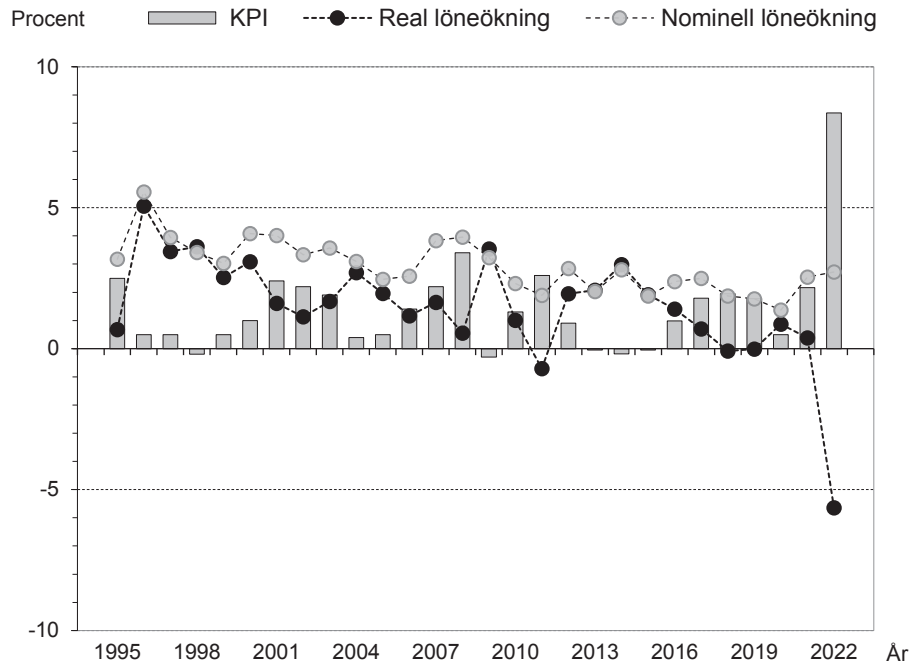
År 2022 ökade konsumentpriserna med 8,4 procent enligt KPI. Samtidigt ökade medellönen med 2,7 procent för arbetare och 3,2 procent för tjänstemän. Medellönen för arbetare ökade alltså med cirka 5,7 procentenhet mindre än vad priserna ökade och reallönen minskade därmed med 5,7 procent för arbetare. För tjänstemän minskade reallönen med 5,2 procent.

Reallöneminskningarna år 2022 var den i särklass största minskning som förekommit på 2000-talet, och även åtskilliga år dessförinnan. På 2000-talet har reallönerna ökat de flesta åren för både arbetare och tjänstemän och totalt för år 2000–2022 har reallönerna ökat med 29 procent för arbetare och 44 procent för tjänstemän. I årstakt blir det 1,1 procent per år för arbetare och 1,6 procent per år för tjänstemän (se diagram 2.7-2.9).

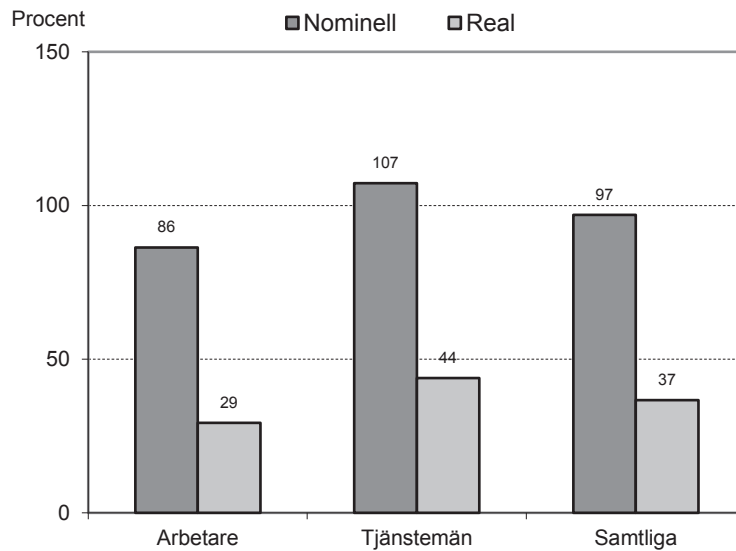
**Diagram 2.7 Löneökningstakt (nominell) och inflationstakt (KPI)
År 1995–2022**

Diagram 2.8 Real och nominell löneökning och inflation enligt KPI år 1995–2022. Arbetare

Diagram 2.9 Löneökning efter klass år 2000-2022 (basår 1999)

Löner år 1913–2022

För att ge ett längre historiskt perspektiv på löneutvecklingen så redovisas här löner och löneutveckling inom gruv- och tillverkningsindustrin år 1913–2022 efter klass och kön.

Avgränsningen till enbart gruv- och tillverkningsindustrin förklaras med att det över tid ger en relativt homogen grupp anställda för vilka såväl sammansättning som lönebegrepp varit relativt jämförbara hela mätperioden.

Löner år 1913–2022

Mätperiod: År 1913 är det första året som den officiella lönestatistiken publicerats i samlad form vilket därmed avgränsar mätperioden.

Population: Anställda inom gruv- och tillverkningsindustri exklusive minderåriga.

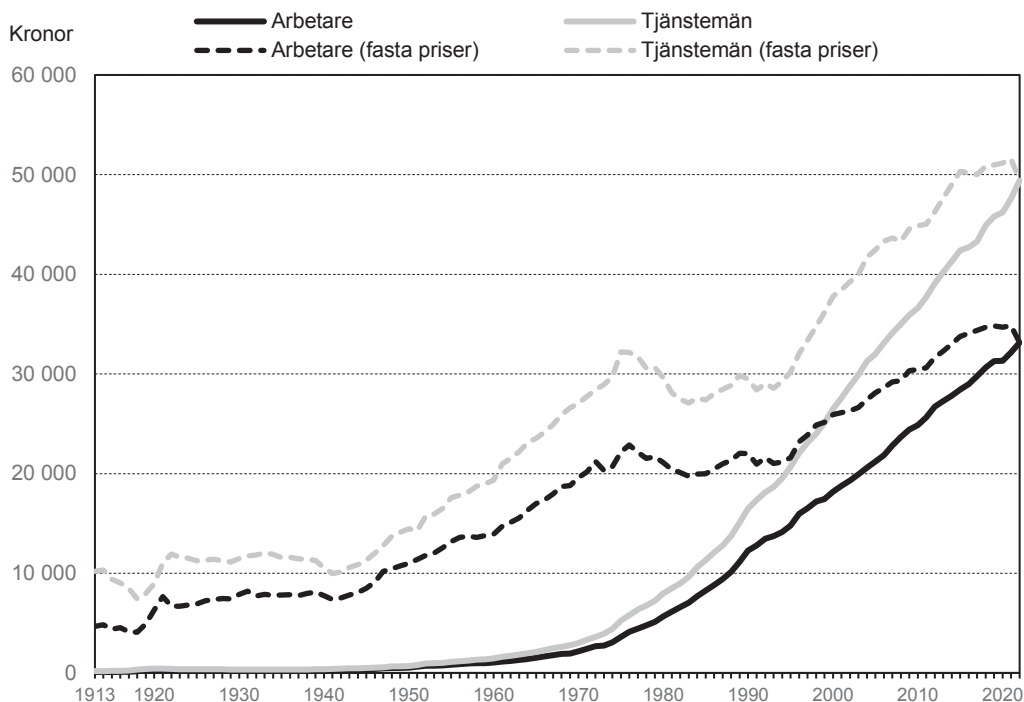
Lönebegrepp: Lön för arbetad tid inklusive rörliga lönetillägg (ob-, skifttillägg m.fl.).

Källa: Statistiska centralbyrån, Socialstyrelsen samt egna beräkningar

År 1913 var medellönen för arbetare inom gruv- och tillverkningsindustrin 42 öre i timmen. År 2022, 109 år senare, hade lönen ökat till 195 kronor i timmen. I månadslön motsvarar det 85 kronor år 1913 och 33 150 kronor år 2022. För tjänstemän inom gruv- och tillverkningsindustrin har den genomsnittliga månadslönen ökat från 186 kronor till 49 400 kronor år 1913–2022.

En krona var dock betydligt mer värd år 1913 än idag, närmare bestämt 54 gånger mer enligt Statistiska centralbyråns konsumentprisindex (KPI). Det innebär att en viss vara som kostade en krona år 1913 kostade 54 kronor år 2022. För att göra lönerna jämförbara med prisutvecklingen över tid så bör lönerna räknats om till fasta priser och i diagram 2.11 redovisas genomsnittlig månadslön för arbetare och tjänstemän år 1913–2022 i såväl löpande som fasta (2022 års) priser.

Diagram 2.9 Månadslön för arbetare och tjänstemän inom gruv- och tillverkningsindustri år 1913–2022

I löpande priser var alltså månadslönen för en industriarbetare 85 kronor år 1913. Omräknat till 2022 års penningvärde motsvarar det 4 679 kronor. För tjänstemän var månadslönen på 186 kronor år 1913 vilket motsvarar 10 203 kronor i 2022 års penningvärde.

Räknas lönerna för samtliga år om till 2022 års priser framträder inte bara högre lönenivåer utan även en helt annan utveckling över tid där perioder med relativt stabil uppgång varvas med mer instabila perioder där lönerna tidvis minskade, inte minst år 2022 (se diagram 2.9).

I mätperiodens början var Sverige mitt uppe i en industriell expansion och brist på arbetskraft medförde att lönerna steg kraftigt. Priserna ökade dock ännu mer och reallönerna minskade. Införandet av 48 timmars arbetsvecka och en restriktiv penningpolitik fick dock lönerna att skjuta i höjden. År 1918–1920 ökade reallönen per arbetad timme med drygt 50 procent.

I början av 1920-talet medförde dock en ekonomisk kris att lönerna minskade såväl nominellt som reallt. Lönerna stabiliserade sig dock efter något år runt 220 kronor i månaden för arbetare och runt 360 kronor för tjänstemän, vilket motsvarar cirka 6 900 respektive 11 300 kronor i 2022 års priser. Lönerna var därefter relativt oförändrade i närmare 20 år, fram till 1940-talet.

Efter andra världskriget följde en drygt 25 år lång period av stark ekonomisk tillväxt och lönerna ökade i takt med den ekonomiska tillväxten. Månadslönen för en industriarbetare steg från 364 kronor år 1945 till 2 182 kronor år 1970. I 2022 års priser motsvaras detta av att reallönen ökade från 8 810 till 19 600 kronor år 1945–1970. En ökning med 130 procent, eller 3,4 procent per år i 25 års tid.

På 1970-talet avstannade den ekonomiska tillväxten och följdes av knappt 20 års inflationsekonomi där såväl löner som priser ökade kraftigt. Det medförde att reallönerna stagnerade och i fasta (2022 års) priser låg medellönen för arbetare runt 20 000 kronor år 1975–1995. Detta trots att lönerna nominellt ökade med 309 procent, från 3 621 till 14 800 kronor samma period.

Arbetsmarknadskrisen i början av 1990-talet medförde slutet på inflationsökningen och Sverige lämnade den fasta kronkursen och Riksbanken införde ett inflationsmål på två procent per år, vilket gäller än idag. Inflationen har dock mestadels inte nått upp till två procent utan har i genomsnitt varit 1,6 procent per år de senaste 22 åren. Samtidigt har lönerna ökat med cirka 2,8 procent i årstakt för arbetare och med cirka 3,0 procent för tjänstemän. Reallönen har därmed ökat med cirka 1,2 procent per år för arbetare och 1,4 procent per år för tjänstemän år 2000–2022.

Lönegapet lika stort idag som på 1930-talet

I början av 1900-talet var lönegapet mellan arbetare och tjänstemän betydligt större än idag. Inom sektorn gruv- och tillverkningsindustrin var medellönen drygt dubbelt så hög, 118 procent högre, för tjänstemän än för arbetare år 1913.

Därefter minskade lönegapet och i mitten av 1930-talet hade det halverats till cirka 50 procent. Till detta bidrog införandet av 48 timmars arbetsvecka men även stor efterfrågan på industriarbetare.

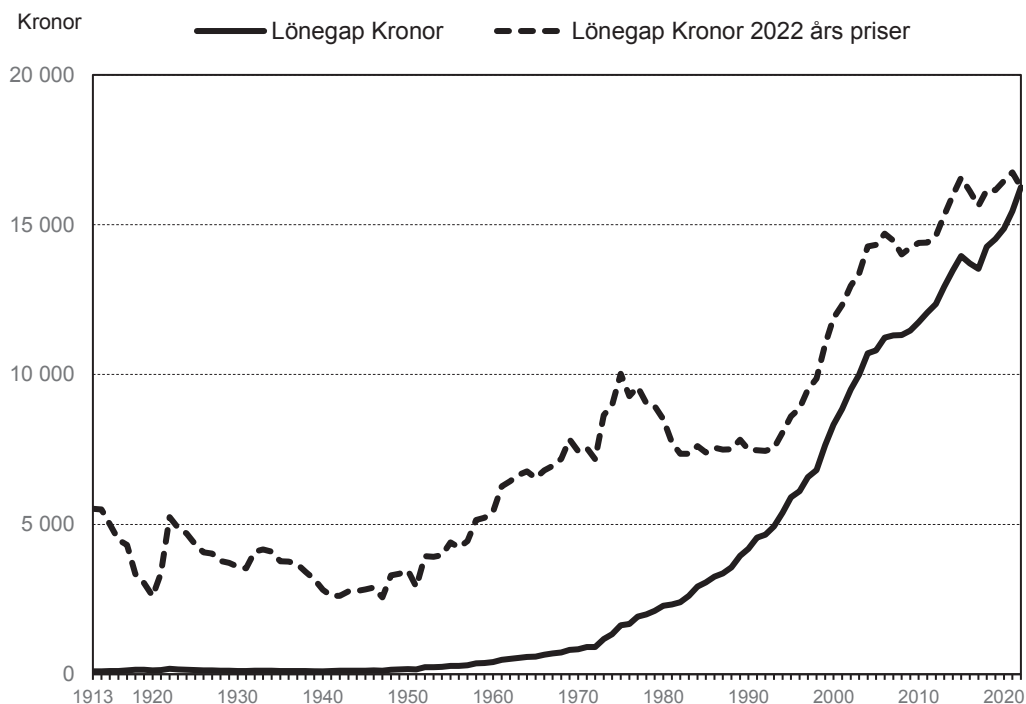
På 1940-talet minskade lönegapet ytterligare och år 1945 hade det minskat till 33 procent och den nivån fortsatte att gälla till mitten av 1950-talet för att på 1960- och 1970-talen åter öka till 40–45 procent.

Under 1980-talets inflationsekonomi ökade de nominella lönerna kraftigt i antal kronor för både arbetare och tjänstemän och lönegapet minskade återigen ner till 34 procent år 1990.

Industrin vs samtliga sektorer

Löneutvecklingen år 1913–2021 enligt detta avsnitt gäller enbart anställda inom gruv- och tillverkningsindustrin. En jämförelse av löneutvecklingen inom gruv- och tillverkningsindustrin med löneutvecklingen för samtliga anställda i samtliga sektorer år 1994–2014, redovisad i Lönerapport år 2014 (LO 2015), visar dock att löneutveckling för anställda inom gruv- och tillverkningsindustrin tycks överensstämma väl med löneutvecklingen för samtliga anställda i samtliga sektorer hela perioden 1913–2014, såväl för arbetare som för tjänstemän.

Diagram 2.10 Lönegap i kronor mellan arbetare och tjänstemän inom industrin
År 1913–2022 i löpande och fasta (2022 års) priser

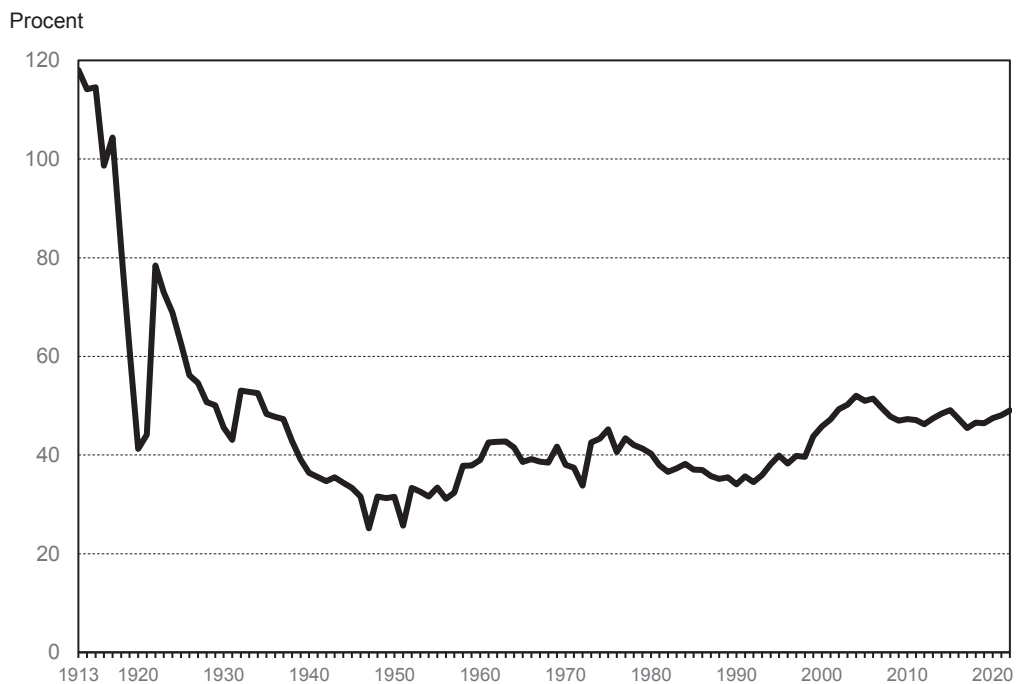

Arbetsmarknadskrisen i början av 1990-talet medförde att arbetslösheten tredubblades på kort tid. Den drabbade främst arbetare och lönemässigt hade arbetarna svårt att hålla jämn takt med tjänstemännen och lönegapet ökade i rask takt från 34 till 50 procent år 1990–2005.

Därefter minskade lönegapet något till 48 procent år 2008 där det tycks ha stabiliserats något då lönegapet år 2022 var 49 procent inom gruv- och tillverkningsindustrin (se diagram 2.10 och 2.11).

Som framgått tidigare i denna rapport så har lönegapet dock inte varit lika stabilt de senaste åren vad gäller samtliga anställda. Det gäller inte minst de tre senaste åren då lönegapet mellan samtliga arbetare och samtliga tjänstemän ökat från 50 till 54 procent år 2020–2022 (se ovan sid 9ff.).

**Diagram 2.11 Lönegap i procent mellan arbetare och tjänstemän inom industrin
År 1913–2022**

3

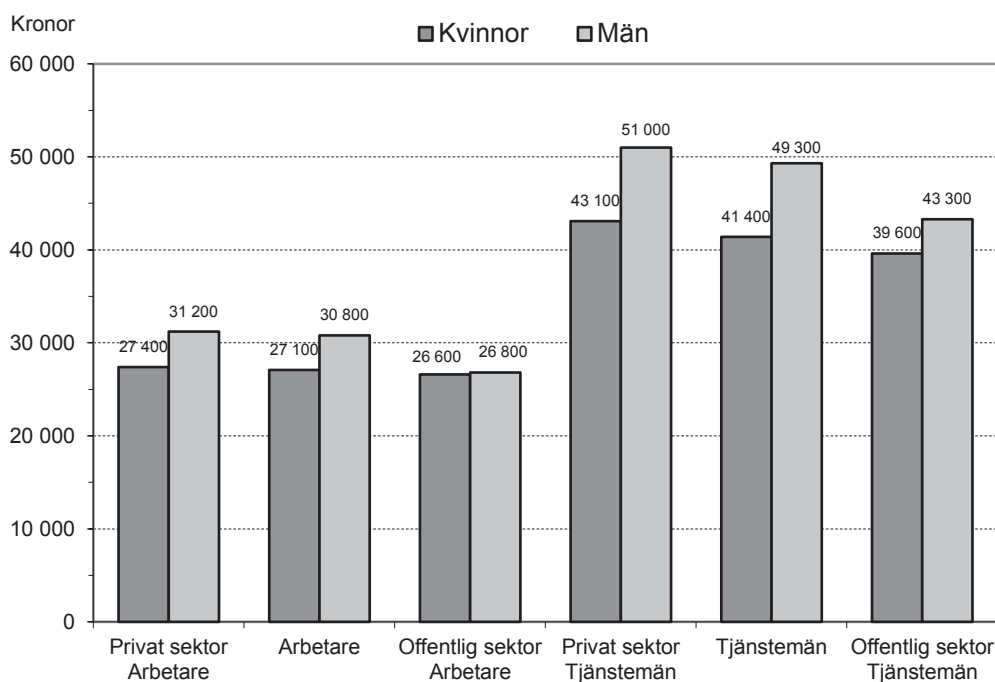
Kvinnor och män

Den genomsnittliga månadslönen för kvinnor var 35 300 kronor och för män 39 600 kronor år 2022. Medellönen för män var därmed 4 300 kronor, 12 procent, högre för män än för kvinnor. Ur kvinnornas perspektiv kan skillnaden även uttrycks med att medellönen för kvinnor motsvarade 89 procent av medellönen för män (se diagram 3.1 och tabell 3.1).

Fördelat på arbetare och tjänstemän så var löneskillnaden mellan kvinnor och män mindre bland arbetare än bland tjänstemän. Bland arbetare var medellönen 27 100 kronor för kvinnor och 30 800 kronor för män. Det vill säga 3 700 kronor, 14 procent, högre för män än för kvinnor.

Bland tjänstemän var medellönen 41 400 kronor för kvinnor och 49 300 kronor för män, en skillnad på 7 900 kronor, 19 procent, till männens fördel.

Diagram 3.1 Genomsnittlig månadslön efter klass, kön och sektor år 2022

Löneskillnaden mellan kvinnor och män var mindre i offentlig sektor än i privat sektor. Minst löneskillnad var det bland arbetare i offentlig sektor där medellönen var 200 kronor, 1 procent, högre för män än för kvinnor.

Bland arbetare i privat sektor var löneskillnaden betydligt större, 3 800 kronor, 14 procent, till männens favör.

Även bland tjänstemän var löneskillnaden mellan kvinnor och män mindre i offentlig sektor än i privat sektor. I offentlig sektor var medellönen 3 700 kronor, 9 procent, högre för män än för kvinnor och i privat sektor var medellönen 7 900 kronor, 18 procent, högre för män än för kvinnor (se diagram 3.1 och tabell 3.1).

Tabell 3.1 Månadslön för kvinnor och män år 2022 samt kvinnors lön i procent av mäns lön - med och utan standardvägning efter yrke

	Arbetare				Tjänstemän				Samtliga anställda			
	Kvinnor	Män	Kvinnors lön i % av mäns lön		Kvinnor	Män	Kvinnors lön i % av mäns lön		Kvinnor	Män	Kvinnors lön i % av mäns lön	
			Ej stand. vägt	Stand. vägt *			Ej stand. vägt	Stand. vägt *			Ej stand. vägt	Stand. vägt *
Samtliga sektorer	27 100	30 800	88	97	41 400	49 300	84	96	35 300	39 600	89	96
Privat sektor	27 400	31 200	88	95	43 100	51 000	85	93	36 000	40 000	90	94
Offentlig sektor	26 600	26 800	99	103	39 600	43 300	91	100	34 600	37 500	92	101
Därav: Stat	27 600	29 800	93	98	41 100	44 000	93	97	40 200	41 800	96	97
Kommun	26 500	26 500	100	103	38 200	39 200	97	101	32 400	32 700	99	102
Landsting	27 300	26 700	102	103	41 200	51 200	80	99	37 700	45 000	84	100

* Standardvägningen är beräknad efter klass och sektor i privat sektor och efter klass och yrke i offentlig sektor. Beräkningarna är gjorda på 2021 års lönestatistik. Förändringarna mellan närliggande år är dock marginella.

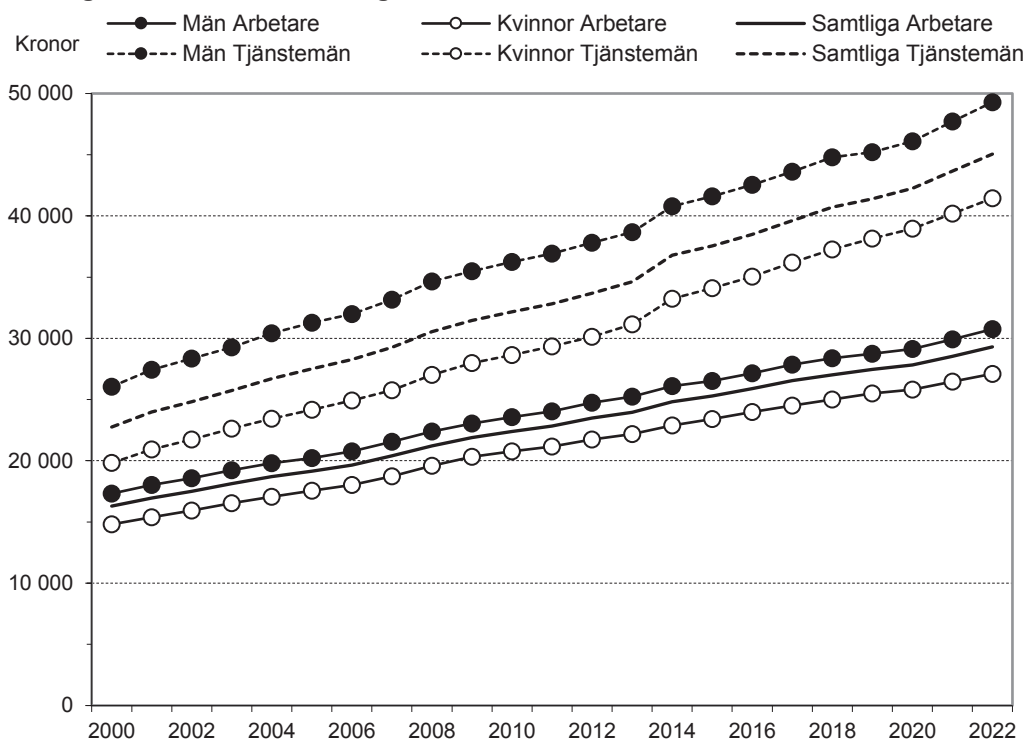
Löneutveckling för kvinnor och män år 2000-2022

Löneskillnaden mellan kvinnor och män har minskat sakta men säkert på 2000-talet. År 2000 var medellön för män 23 procent högre än för kvinnor bland samtliga anställda. År 2022 hade skillnaden minskat till 12 procent. Löneskillnaden mellan kvinnor och män har alltså halverats de senaste 22 åren. Det är dock främst bland tjänstemän som löneskillnaden minskat. Bland arbetare har löneskillnaden stagnerat de senaste 14 åren.

Bland arbetare var medellönen för män 17 procent högre än för kvinnor år 2000. Följande nio år minskade löneskillnaden ner till 13 procent år 2009. Där tycks dock utjämningen ha stoppat och år 2022, 14 år senare, var medellönen för män allt jämnt 13 procent högre för män än för kvinnor bland arbetare (se diagram 3.2 och 3.3).

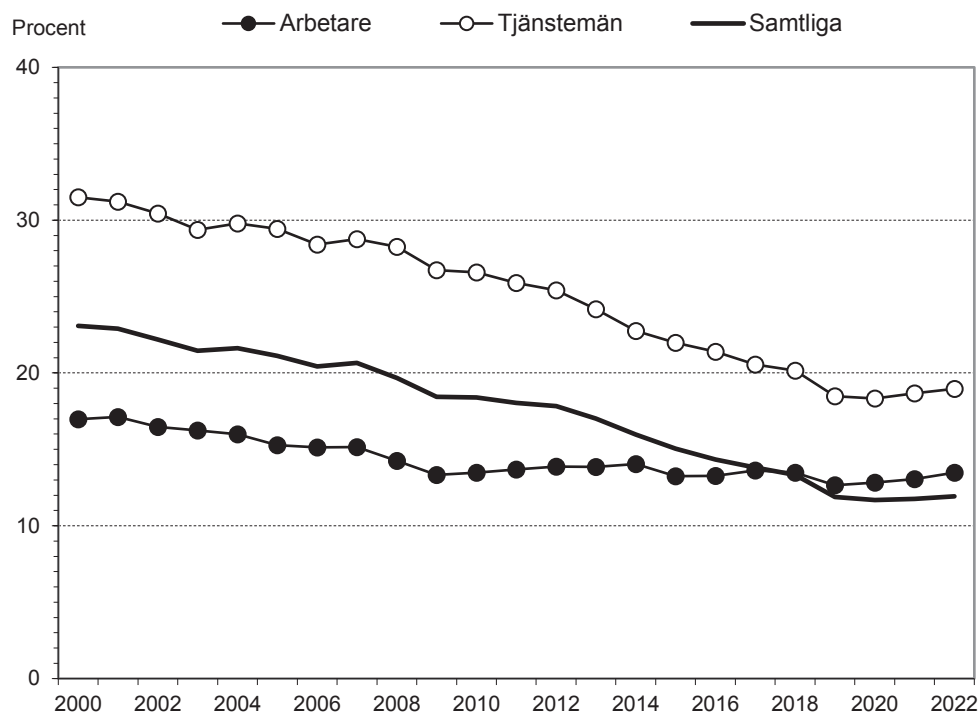
Bland tjänstemän har löneskillnaden minskat mer än bland arbetare, om än från en högre nivå. År 2000 var medellönen 31 procent högre för män än bland kvinnor bland tjänstemän. Därefter minskade löneskillnaden bland tjänstemän sakta men säkert i 20 år ner till 18 procent högre medellön för män än för kvinnor år 2020. Där avstannade dock minskningen, kanske på grund av pandemin som stökade till lönebildningen ett par år, och år 2022 ökade löneskillnaden till 19 procent (se diagram 3.2 och 3.3).

Diagram 3.2 Genomsnittlig månadslön efter klass och kön år 2000–2022*

* Lönestatistiken har ett tidsseriebrott år 2014 då ett antal metodförändringar genomfördes, ny yrkeskodning med mera (se bilaga 1)

Diagram 3.3 Skillnad i medellön mellan män och kvinnor efter klass år 2000–2022*. Procent

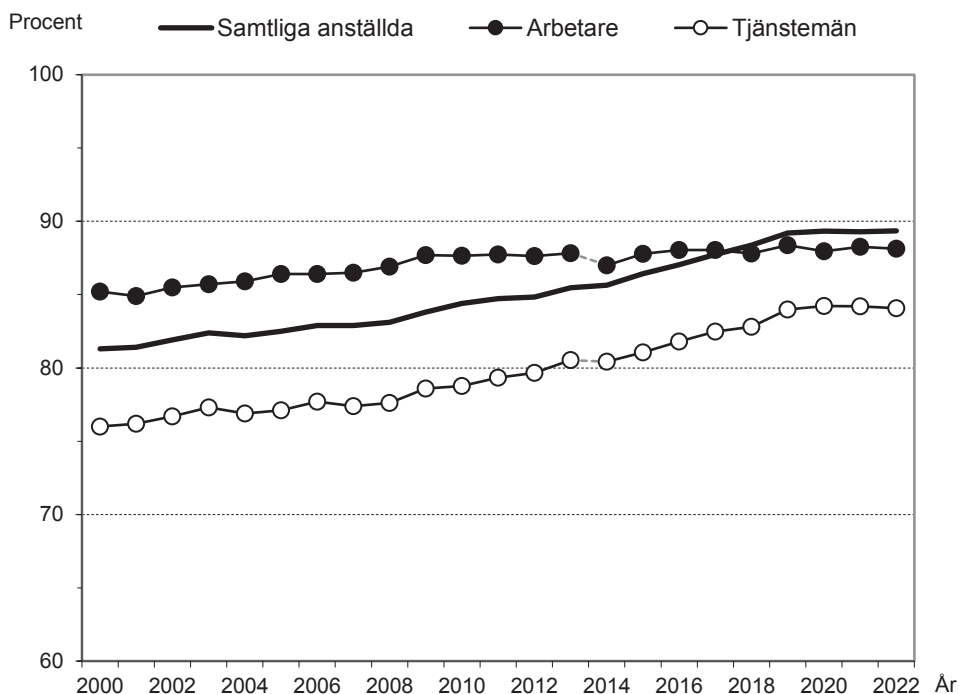
Kvinnors lön i procent av mäns lön

Ett sätt att se på löneskillnaden mellan könen från kvinnornas perspektiv kan vara att beskriva löneskillnaden mellan könen med måttet kvinnors medellön i procent av mäns medellön. Målet är då givetvis att medellönen ska vara samma för kvinnor och män, det vill säga att medellönen för kvinnor är 100 procent av medellönen för män. Det tycks dock ta tid att nå målet.

Bland samtliga anställda har kvinnors medellön i procent av mäns medellön ökat från 81 till 89 procent år 2000–2022. Kvinnors medellön i procent av mäns medellön har därmed ökat med åtta procentenheter de senaste 22 åren.

Löneskillnaden har dock minskat mer bland tjänstemän än bland arbetare, om än från en lägre nivå. Bland arbetare har kvinnors medellön i procent av mäns medellön ökat från 85 till 88 procent år 2000–2022 och bland tjänstemän från 76 till 84 procent. Löneskillnaden mellan kvinnor och män har alltså minskat med tre procentenheter bland arbetare och med åtta procentenheter bland tjänstemän (se diagram 3.5).

Diagram 3.5 Kvinnors medellön i procent av mäns medellön efter klass år 2000–2022*

* Värdena före och efter år 2014 inte är fullt jämförbara på grund av att ny yrkeskodning (SSYK 2012) infördes i lönestatistiken år 2014.

Den minskning som skett bland arbetare skedde främst år 2000–2009. Därefter har utjämningen avstannat och kvinnors medellön i procent av mäns medellön har endast ökat marginellt de senaste 14 åren.

Bland tjänstemän har löneskillnaden mellan kvinnor och män däremot minskat nästan alla år på 2000-talet. De två senaste åren, år 2021-2022, har dock minskningen uteblivit även bland tjänstemän. Det är troligen en effekt av pandemins inverkan på lönebildningen dessa år vad gäller prolongerade avtal och relativt blygsamma löneökningstal även för stora delar av tjänstemännen.

Standardvägda löner

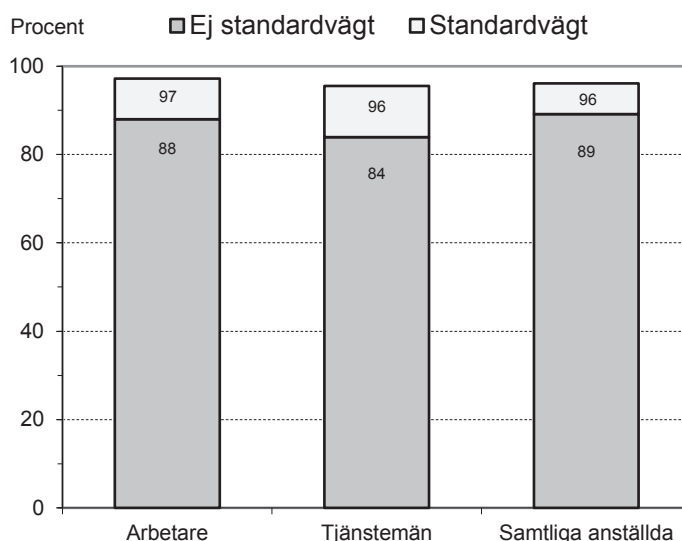
Löneskillnaden mellan kvinnor och män förklaras till stor del av att kvinnor och män mestadels arbetar inom olika sektorer och yrken i kombination med att lönerna varierar mellan såväl sektorer som yrken på ett till synes systematiskt sätt. En metod för att ta hänsyn till detta vid jämförelse av kvinnors och mäns löner är att använda så kallad standardvägning. Standardvägning innebär i korthet att medellöner beräknas med antagande om att antalet kvinnor och män är lika många i varje yrkesgrupp inom respektive sektor.

Standardvägning efter sektor och yrke medför att medellönen för kvinnor i procent av medellönen för män ökar från 89 procent till 96 procent bland samtliga anställda. Standardvägning minskar alltså löneskillnaden mellan kvinnor och män påtagligt, dock i olika grad för arbetare och tjänstemän liksom för privat och offentlig sektor.

Bland arbetare medför standardvägning att löneskillnaden nästan försvinner helt då kvinnors lön i procent av mäns lön ökar från 88 till 97 procent. Inom offentlig sektor blir den standardvägda medellönen för kvinnor till och med högre än för män, 103 procent. Inom privat sektor stannar dock den standardvägda medellönen för kvinnor på 95 procent av den standardvägda medellönen för män.

Även bland tjänstemän minskar löneskillnaden mellan kvinnor och män i standardvägd form. För samtliga tjänstemän ökade kvinnors lön i procent av mäns lön från 84 till 96 procent. I offentlig sektor ökade den från 91 till 100 procent och i privat sektor från 85 till 93 procent (se diag 3.2 och tabell 3.1).

Diagram 3.2 Kvinnors lön i procent av mäns lön år 2022
Med och utan standardvägning* efter yrke

* Standardvägningen baseras på 2021 års lönestatistik.

Andel kvinnor och medellön efter sektor

Att standardvägda löner efter sektor och yrke minskar löneskillnaden mellan kvinnor och män förklaras av att lönerna oftast inte skiljer sig nämnvärt mellan kvinnor och män *inom* samma sektor eller yrke. Inom en rad yrken var medellönen till och med högre för kvinnor än för män, exempelvis bland socialsekreterare, gymnasie- och grundskolelärare, fritidsledare, undersköterskor och vårdbiträden.

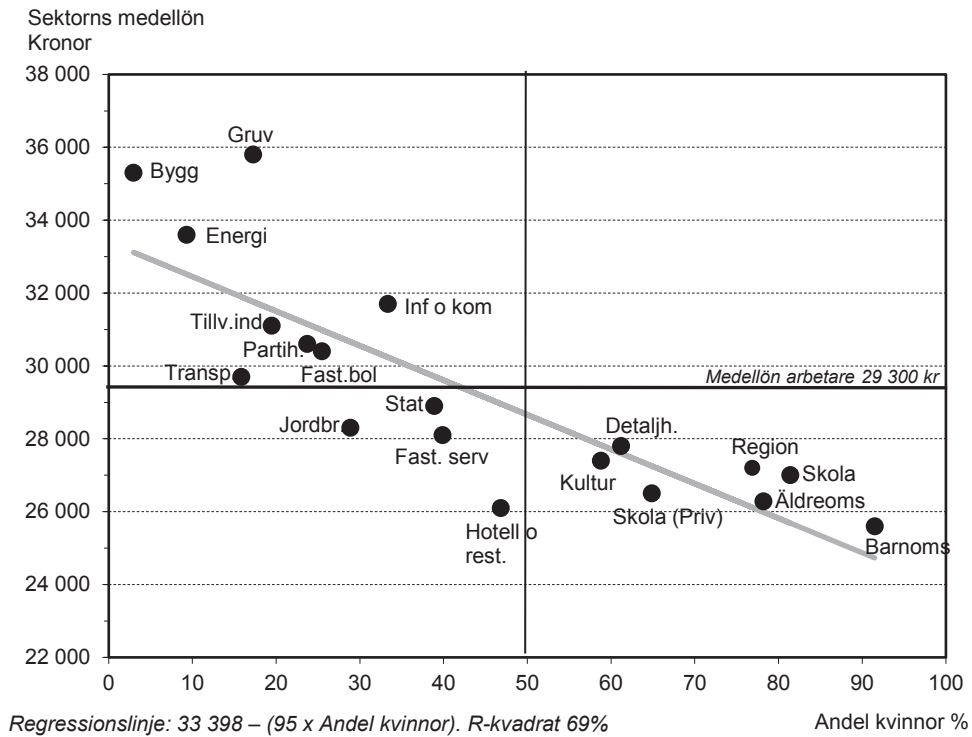
Ändå kvarstår det faktum att medellönen för kvinnor endast var 88 procent av medellönen för män år 2022. Förklaringen till detta ligger i kombinationen av en könssegregerad arbetsmarknad och löneskillnader *mellan* olika sektorer och yrken. Det vill säga att kvinnor och män i huvudsak arbetar inom olika sektorer och yrken samt att medellönen oftast är lägre inom de sektorer och yrken som domineras av kvinnor jämfört med de som domineras av män.

Detta kan även uttryckas med att ju *större* andel kvinnor en sektor innehåller desto *lägre* är sektorns medellön (relativlön). Detta framgår av diagram 3.3 och 3.4 vilka visar sambandet mellan andel kvinnor och medellön inom olika sektorer för arbetare och tjänstemän.

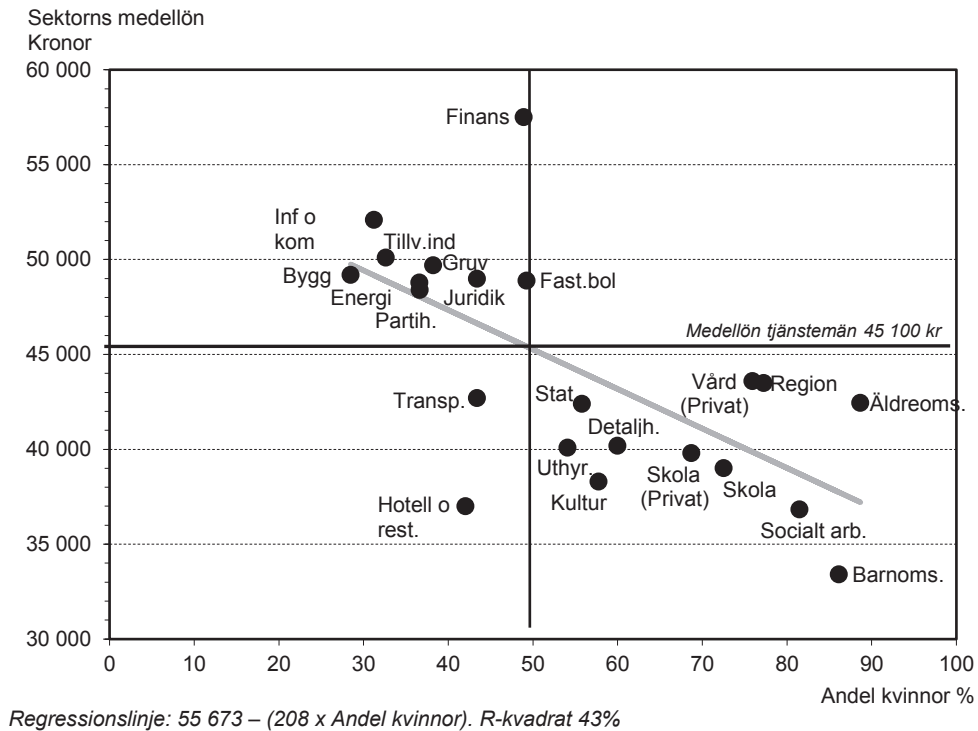
Sambandet var tydligast bland arbetare, då alla sektorer med mer än 50 procent kvinnor hade medellöner som var lägre än de 29 300 kronor som var medellönen för samtliga arbetare (observationerna i nedre högra delen av diagram 3.3). Flertalet av de mansdominerade sektorerna hade däremot medellöner som var högre än medellönen för samtliga arbetare.

Även bland tjänstemän var sambandet mellan kön och lön relativt tydligt (se diagram 3.4). Sambandet var dock svagare än bland arbetare och det har även minskat i styrka de senaste åren.

Diagram 3.3 Medellön och andel kvinnor efter sektor år 2022. Arbetare

Diagram 3.4 Medellön och andel kvinnor efter sektor år 2022. Tjänstemän

Andel kvinnor och relativlön år 2014 och 2022

Relationen mellan andel kvinnor och medellön efter klass och sektor har varit stabil de senaste 20 åren. Vissa förändringar har dock skett vilket här illustreras genom att jämföra andel kvinnor och medellön/relativlön år 2014 och 2022. Anledningen till att just år 2014 används är att detta var första året som den nuvarande indelningen av näringsgrenar (sektor) användes. Sambanden mellan andel kvinnor och medellön var dock ungefär desamma även åren före år 2014 men näringsgrenarna är inte helt jämförbara före och efter år 2014.

Bland arbetare är det främst andelen kvinnor i några av sektorerna som förändrats. Bland de kvinnodominerade sektorerna gällde det främst sektorerna äldreomsorg, detaljhandel och hotell och restaurang. I dessa tre har andelen kvinnor minskat med cirka 10 procent mellan år 2014-2022. Mest har andelen kvinnor minskat i hotell och restaurang, från 56 till 47 procent år 2014-2022. Hotell och restaurang har därmed som första sektor gått från att vara kvinnodominerad till att vara mansdominerad. Relativlönen har dock inte ändrats nämnvärt, vilket även gäller för äldreomsorg och detaljhandel.

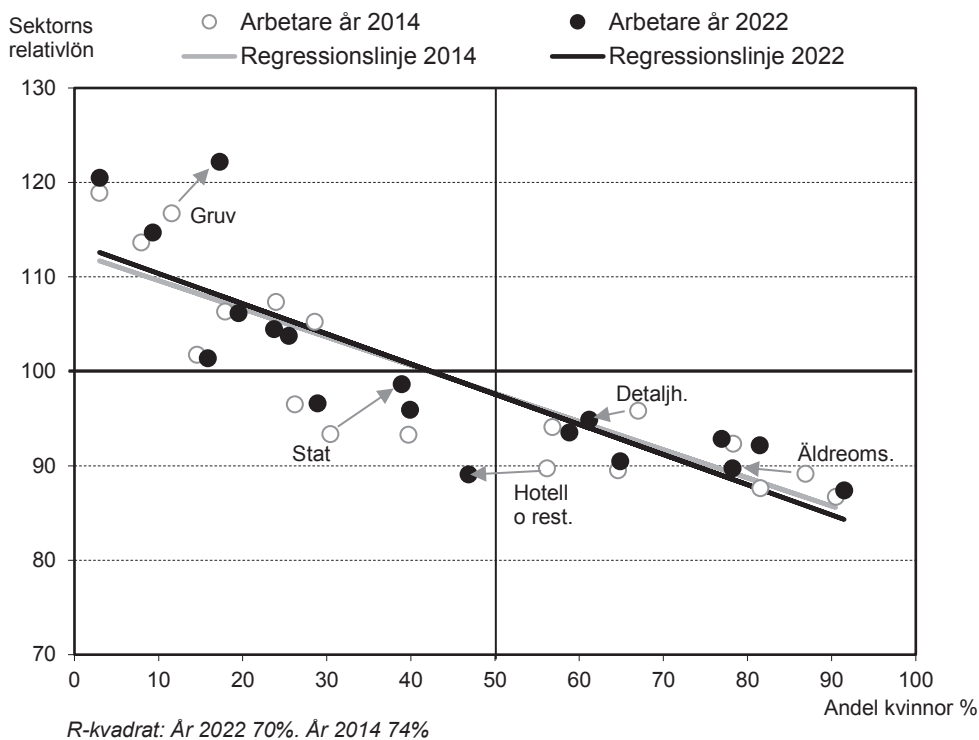
Bland de mansdominerade sektorerna har andelen kvinnor främst förändrats i gruvindustrin och statlig sektor. I gruvindustrin har andelen kvinnor ökat med nästan 50 procent, dock från en låg nivå, och i statlig sektor med 28 procent. Dessutom har relativlönen ökat med cirka fem procent i båda sektorerna år 2014-2022 (se diagram 3.5).

I övriga sektorer har förändringarna dock varit marginella och sambandet mellan andel kvinnor och relativlön bland arbetare var nästan detsamma år 2014 och 2022 då regressionslinjens lutning var -0,32 respektive -0,30 och modellens förklaringsgrad 0,74 respektive 0,70.

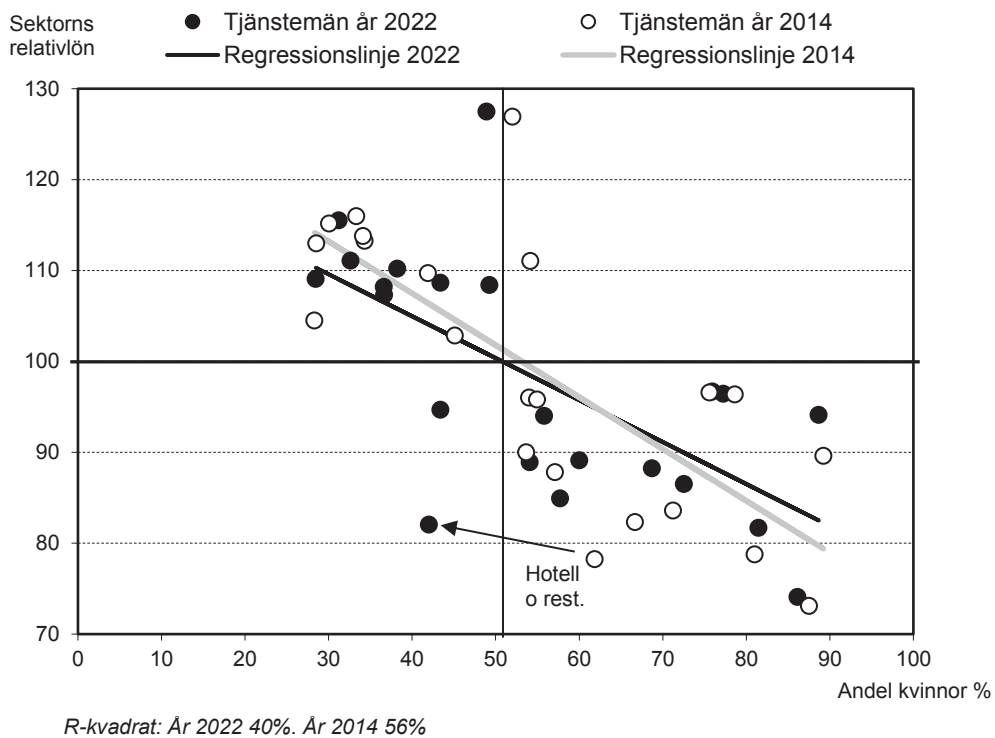
Bland tjänstemän har sambandet mellan andel kvinnor och relativlön förändrats mer än bland arbetare. Det gäller dock inte så mycket för enskilda sektorer utan främst den totala förändringen då de flesta sektorer gått mot jämnare köns- och/eller lönefördelning. Detta har sammantaget resulterat i att regressionsmodellens förklaringsgrad minskat från 56 till 40 procent år 2014-2022. Numera är det alltså främst andra faktorer än andel kvinnor som påverkar variationen i medellönen mellan olika sektorer bland tjänstemän.

Vad gäller förändringar inom enskilda sektorer bland tjänstemän så gäller det främst sektorn hotell och restaurang där andelen kvinnor minskat från 62 till 42 procent år 2014-2022. Liksom bland arbetare har därmed även tjänstemän inom hotell och restaurang gått från kvinno- till mansdominerade de senaste åtta åren. Detta tycks dock inte ha påverkat relativlönen nämnvärt (se diagram 3.6).

**Diagram 3.5 Relativlön och andel kvinnor efter sektor år 2014 och 2022
Arbetare**

**Diagram 3.6 Relativlön och andel kvinnor efter sektor år 2014 och 2022
Tjänstemän**

4

Lönespridning för arbetare och tjänstemän

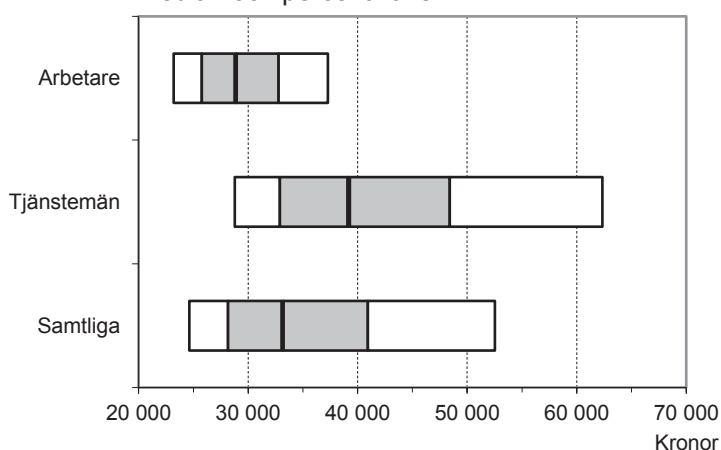
Medianlönen för samtliga anställda var 33 190 kronor i månaden år 2021. Spridningen på lönerna var dock stor och den lön som avgränsar de tio procent anställda med lägst lön (p10) var 24 650 kronor medan den lön som avgränsade de tio procent anställda med högst lön (p90) var 52 540 kronor.

I föregående avsnitt har medellönen använts för att beskriva lönestruktur och löneutveckling. Medellönen säger dock inte så mycket om hur lönerna varierar mellan olika individer. Det vill säga hur stor spridning det är på lönerna. Ett sätt att beskriva denna så kallade lönespridning är att använda median- och percentillöner (se faktaruta 4.1).

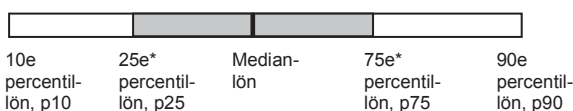
Enligt lönespridningsmättet p90/p10 var lönespridningen för samtliga anställda 2,13. Det vill säga att den 90e percentillönen var 2,13 gånger större än den 10e percentillönen ($52\,540 / 24\,650 = 2,13$). Uttryckt i procent motsvaras detta av att p90 var 113 procent större än p10.

Lönespridningen skiljer sig dock åt mellan arbetare och tjänstemän. Bland arbetare var lönespridningen 1,6 och bland tjänstemän 2,2. Lönespridningen var alltså dubbelt så stor bland tjänstemän än bland arbetare (se diagram 4.1 och tabell 4.1).

Diagram 4.1 Lönespridning efter klass år 2021
Median och percentillöner

Förklaring till låddiagram

* 25e och 75e percentillön kallas även 1a och 3e kvartilön, alternativt undre och övre kvartilön

Lönespridning år 2000-2021

De senaste 21 åren har lönespridningen ökat med knappt tio procent bland samtliga anställda, från 1,94 till 2,13 år 2000-2021. Ökningen har skett i långsam takt och till större delen de tio senaste åren.

Bland arbetare har lönespridningen ökat med fyra procent, från 1,55 till 1,61 år 2000-2021. Bland tjänstemän har lönespridningen däremot minskat med drygt en procent, från 2,19 till 2,16 år 2000-2021 (se diag 4.2 och tab 4.1).

Lönespridningen har alltså ökat betydligt mer bland samtliga anställda än bland arbetare och tjänstemän var för sig. Det är till stor del en effekt av att lönerna ökat mer i genomsnitt för tjänstemän än för arbetare år 2000-2021. Detta oavsett om det beräknas i median- och percentillöner eller i medellön. Enligt tabell 4.2 framgår exempelvis att medianlönen ökat 71 procent för arbetare och 94 procent för tjänstemän år 2000-2021 och medellönen har ökat 75 respektive 92 procent för arbetare respektive tjänstemän samma period.

Den ökande lönespridningen bland samtliga anställda kan även uttryckas med att avståndet mellan de tio procent anställda med de högsta lönerna, nästan bara tjänstemän, och de tio procent anställda med de lägsta lönerna, nästan bara arbetare, har ökat med drygt 10 procent år 2000-2021.

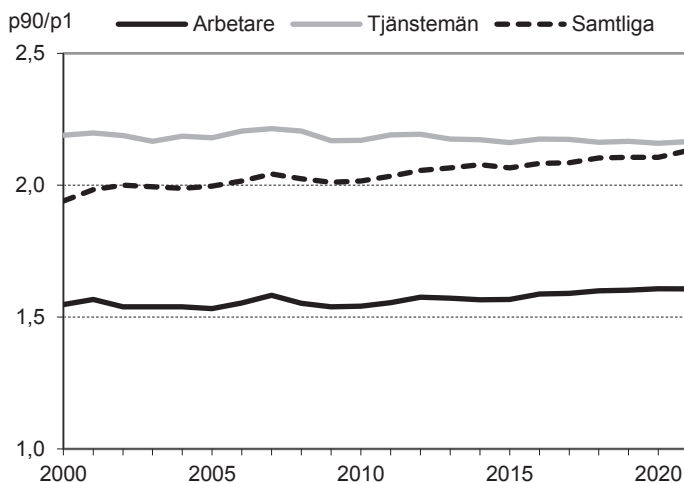
Tabell 4.1 Lönespridning efter klass och kön år 2000 och 2021

Sektor	Lönespridning (p90/p10)		Förändring år 2000-2021 Procent
	2000	2021	
Samtliga anställda	1,96	2,13	10
Män	2,04	2,26	11
Kvinnor	1,68	1,98	18
Arbetare	1,55	1,61	4
Män	1,54	1,64	6
Kvinnor	1,44	1,49	3
Tjänstemän	2,19	2,16	-1
Män	2,36	2,33	-1
Kvinnor	1,76	1,92	9

Tabell 4.2 Förändring av percentillöner och medellön år 2000-2021. Procent

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
P10	67	88	71
P50 (Medianlön)	71	94	81
P90	83	86	88
Medellön	75	92	83

Diagram 4.2 Lönespridning efter klass år 2000-2021

Den minskande lönespridningen bland tjänstemän förklaras rent matematiskt av att p10 ökat mer än p90 för tjänstemän, med 88 respektive 86 procent (se tabell 4.2). En empirisk förklaring till detta är troligen att lönerna ökat mer för tjänstemän inom kommunal sektor, där lönerna var relativt låga, än för tjänstemän inom privat sektor, där lönerna var relativt höga. Lö- nerna har därmed tryckts ihop något för hela gruppen tjänstemän.

Bland arbetare har lönespridningen ökat eftersom de lägsta lönerna enligt p10 har ökat mindre än de högsta lönerna enligt p90, 67 respektive 83 procent. Främst var det för arbetare inom privat tjänsteproduktion och privat vård och omsorg som lönerna ökat relativt lite år 2000-2021.

Faktaruta 4.1 Lönespridning

Medianlönen (p50) anger den mittersta lönen för en grupp individer som rangordnats efter lörens storlek. Percentillön anger den lönenivå som avgränsar en viss andel individer sorterade efter lön. I denna rapport redovisas främst den 10e percentillönen (p10) och den 90e percentillönen (p90).

Median- och percentillöner

10e percentillön (p10): 10 procent av individerna har lägre lön, 90 procent högre

Medianlön (p50): 50 procent av individerna har lägre lön, 50 procent högre

90e percentillön (p90): 90 procent av individerna har lägre lön, 10 procent högre

Lönespridningsmått

P90 / P10 är det lönespridningsmått som används i denna rapport. Det vill säga den 90e percentillö- nen dividerad med den 10e percentillönen.

Lönebegrepp

Lönebegrepp i detta avsnitt är total lön, dvs tid- och prestationslön (grundlön) inkl. rörliga tillägg (ob-, skifttillägg m.fl.). Övertidsersättning ingår inte. Alla löner är uppräknade till heltid

Dataunderlag

Statistiska centralbyråns lönestrukturstatistik (LSS) samt databasen Linda gällande år 2018. Lönerna för år 2019-2021 är uppräknade efter klass, kön och sektor utifrån löneökning respektive år enligt SCBs lönestrukturstatistik. Läs mer om databasen Linda i Bilaga 1: Metod och dataunderlag

Direktörer borträknade

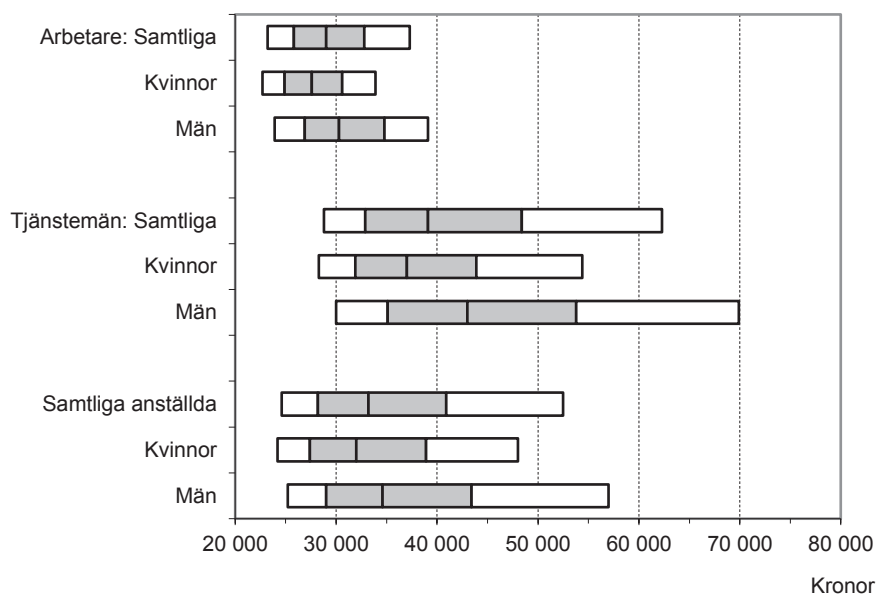
Yrkesgruppen verkställande direktörer, verkschefer med flera (SSYK=112) ingår ej då de ej ingår i dataunderlaget för hela mätperioden.

Kvinnor och män

Lönespridningen var större bland män än bland kvinnor bland såväl arbetare som tjänstemän. Bland arbetare var lönespridningen 1,49 för kvinnor och 1,64 för män och bland tjänstemän 1,92 för kvinnor och 2,33 för män. Bland samtliga anställda var lönespridningen 1,98 för kvinnor och 2,26 för män. (se diagram 4.3 och tabell 4.3)

Skillnaden i lönespridning efter klass och kön förklaras främst av att nivån på de *högsta* lönerna varierade medan nivån för de lägsta lönerna varierade betydligt mindre. Exempelvis så var den 90e percentillönen för arbetare 37 300 kronor och för tjänstemän 62 300 kronor. Det skiljde alltså 25 000 kronor, eller 67 procent, mellan p90 för arbetare respektive tjänstemän. Skillnaden mellan den 10e percentillönen för arbetare och tjänstemän var däremot endast 5 600 kronor, eller 24 procent (se tabell 4.1).

Diagram 4.3 Lönespridning efter klass och kön år 2021
Median och percentillöner

Tabell 4.3 Median-, percentillöner och lönespridning efter klass och kön. År 2021

	10e percentil-lön (p10)	25e percentil-lön (q1)	Median-lön	75e percentil-lön (q2)	90e percentil-lön (p90)	Löne-spridning (p90 / p10)
Arbetare	23 200	25 800	29 000	32 800	37 300	1,61
Kvinnor	22 700	24 900	27 600	30 600	33 900	1,49
Män	23 900	26 900	30 300	34 800	39 100	1,64
Tjänstemän	28 800	32 900	39 100	48 400	62 300	2,16
Kvinnor	28 300	31 900	37 000	43 900	54 400	1,92
Män	30 000	35 100	43 000	53 800	69 900	2,33
Samtliga anställda	24 600	28 200	33 200	40 900	52 500	2,21
Kvinnor	24 200	27 400	32 000	38 900	48 000	1,98
Män	25 200	29 000	34 600	43 400	57 000	2,26

Kvinnor och män år 2000-2021

På 2000-talet har lönespridningen ökat mer bland kvinnor än bland män. Bland samtliga anställda har lönespridningen ökat med 18 procent bland kvinnor och med 11 procent bland män (se diagram 4.4).

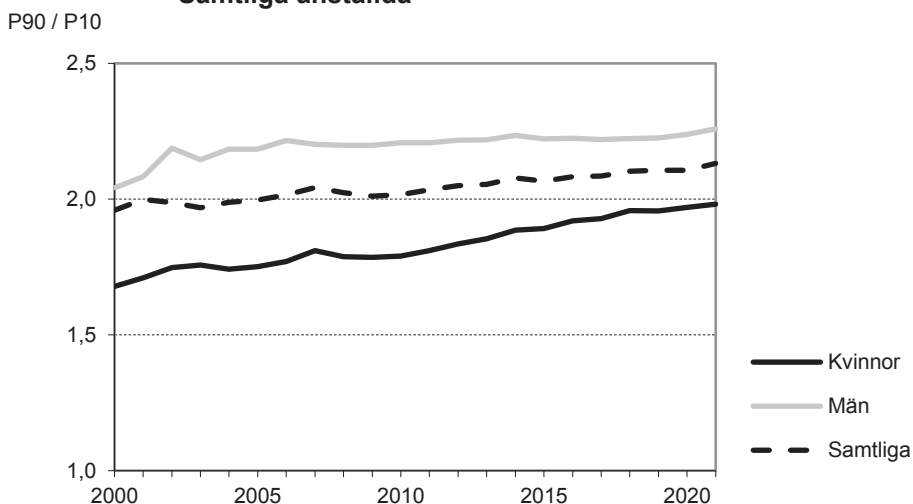
Den ökande lönespridningen bland kvinnor har dock främst skett bland tjänstemän. Bland tjänstemän har lönespridningen ökat med 9 procent för kvinnor medan den minskat med drygt en procent bland män år 2000-2021 (se diagram 4.6).

Bland arbetare har lönespridningen ökat med drygt 3 procent för kvinnor och drygt 6 procent för män år 2000-2021 (se diagram 4.5).

Förklaringen till att lönespridningen ökat mer bland kvinnor än bland män bland tjänstemän är troligen strukturellt betingad i den meningen att antalet kvinnor ökar inom tidigare mansdominerade och relativt högavlönade yrken, exempelvis jurister, ekonomer och läkare, vilket har gett fler relativt högavlönade kvinnor och därmed även en ökad lönespridning.

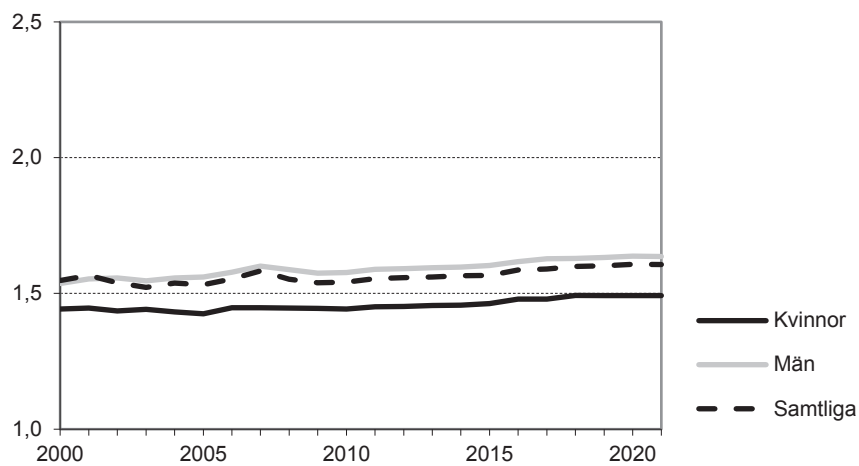
Det kan återigen noteras att lönespridningen ökat mer bland samtliga kvinnor och samtliga män än vad den gjort bland kvinnor respektive män uppdelade efter klass. Och som nämnts tidigare förklaras detta troligen av att lönerna ökat mer för tjänstemän än för arbetare, såväl bland kvinnor som bland män, år 2000-2021.

Diagram 4.4 Lönespridning efter kön år 2000-2021
Samtliga anställda

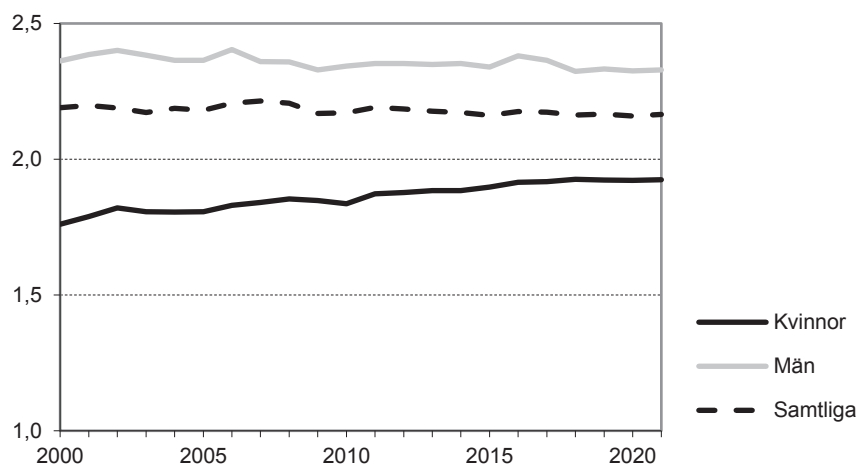
Diagram 4.5 Lönespridning efter kön år 2000-2021
Arbetare

P90 / P10

Diagram 4.6 Lönespridning efter kön år 2000-2021
Tjänstemän

P90 / P10

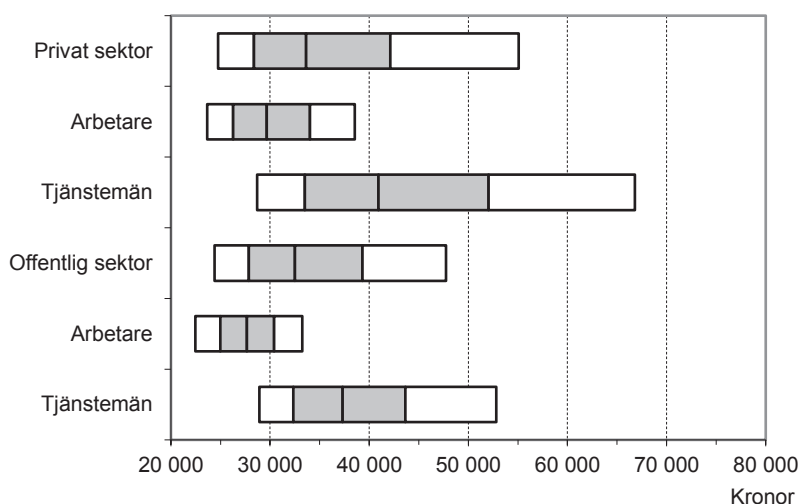
Privat och offentlig sektor

Lönespridningen var större bland anställda i privat sektor än i offentlig sektor. Det gällde även bland arbetare och tjänstemän var för sig.

I privat sektor var lönespridningen 2,23 och i den offentliga sektorn 1,96 enligt måttet p90/p10. Störst lönespridning var det bland tjänstemän i privat sektor, 2,33, vilket kan jämföras med tjänstemän i offentlig sektor vars lönespridning stannade på 1,83.

Även bland arbetare var lönespridningen klart större i privat sektor än i offentlig sektor. I privat sektor var lönespridningen 1,64 och i offentlig sektor 1,48 bland arbetare år 2021 (se diagram 4.7 och tabell 4.4).

Diagram 4.7 Lönespridning efter klass och sektor år 2021
Median och percentillöner

Tabell 4.4 Median-, percentillöner och lönespridning efter klass och sektor. År 2021

	10e percentillön (p10)	25e percentillön (q1)	Medianlön	75e percentillön (q2)	90e percentillön (p90)	Lönespridning (p90 / p10)
Privat sektor	24 700	28 400	33 600	42 100	55 100	2,23
Arbetare	23 600	26 300	29 700	34 000	38 600	1,64
Tjänstemän	28 700	33 500	40 900	52 000	66 800	2,33
Offentlig sektor	24 400	27 900	32 500	39 300	47 800	1,96
Arbetare	22 500	25 000	27 700	30 400	33 300	1,48
Tjänstemän	28 900	32 300	37 300	43 700	52 800	1,83
Samtliga anställda	24 600	28 200	33 200	40 900	52 500	2,21
Arbetare	23 200	25 800	29 000	32 800	37 300	1,61
Tjänstemän	28 800	32 900	39 100	48 400	62 300	2,16

Privat sektor år 1970-2021

För arbetare och tjänstemän i privat sektor finns lönespridning tillgänglig ända från år 1970². Den visar att lönespridningens utveckling kan delas in i fyra perioder. Första perioden varade under 1970-talet då lönespridningen minskade påtagligt. Den andra perioden inföll på 1980-talet och en bit in på 1990-talet, då lönespridningen var relativt oförändrad, och den tredje perioden varade år 1995-2001, då lönespridningen ökade.

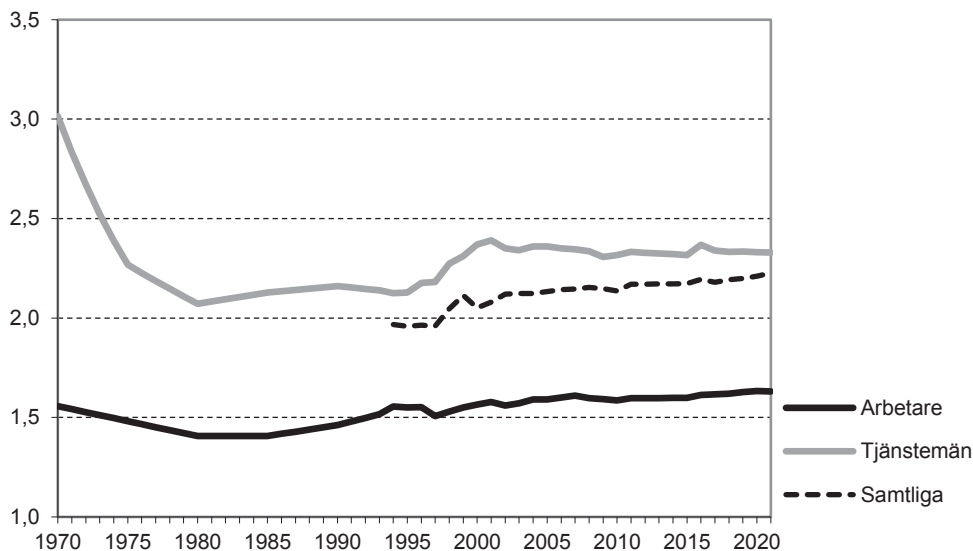
Den fjärde perioden gäller de senaste 20 åren, år 2002-2021, då lönespridningen ökat bland samtliga anställda samtidigt som den varit relativt oförändrad bland arbetare och tjänstemän var för sig. Bland samtliga anställda har lönespridningen ökat från 2,1 till drygt 2,2 medan den legat relativt stadigt runt 1,6 bland arbetare strax över 2,3 bland tjänstemän.

Denna utveckling, uppdelad i fyra perioder, är tydligast för tjänstemän men gäller även för arbetare, om än i lägre takt (se diagram 4.8).

Bland arbetare var den minskade lönespridningen på 1970-talet troligen ett resultat av den solidariska lönepolitik som LO-förbunden då drev i syfte att just minska löneskillnaderna mellan olika sektorer och yrkesgrupper.

Diagram 4.8 Lönespridning efter klass år 1970-2021
Privat sektor

P90 / P10

² SAF/LOs gemensamma lönestatistik år 1970-1994

På 1980-talet fick dock LO-förbunden allt svårare att samordna sig om en gemensam solidarisk lönepolitik och runt 1985 började lönespridningen åter att öka och några år in på 1990-talet var lönespridningen bland arbetare åter uppe på samma nivå som i början av 1970-talet.

Bland tjänstemän minskade lönespridningen drastiskt mellan år 1970-1980, från 3,0 till 2,1, en minskning med över 30 procent på tio år. Det var troligen en effekt av att antalet högutbildade ökade kraftigt denna period, vilket jämnade ut lönestrukturen bland tjänstemän i privat sektor.

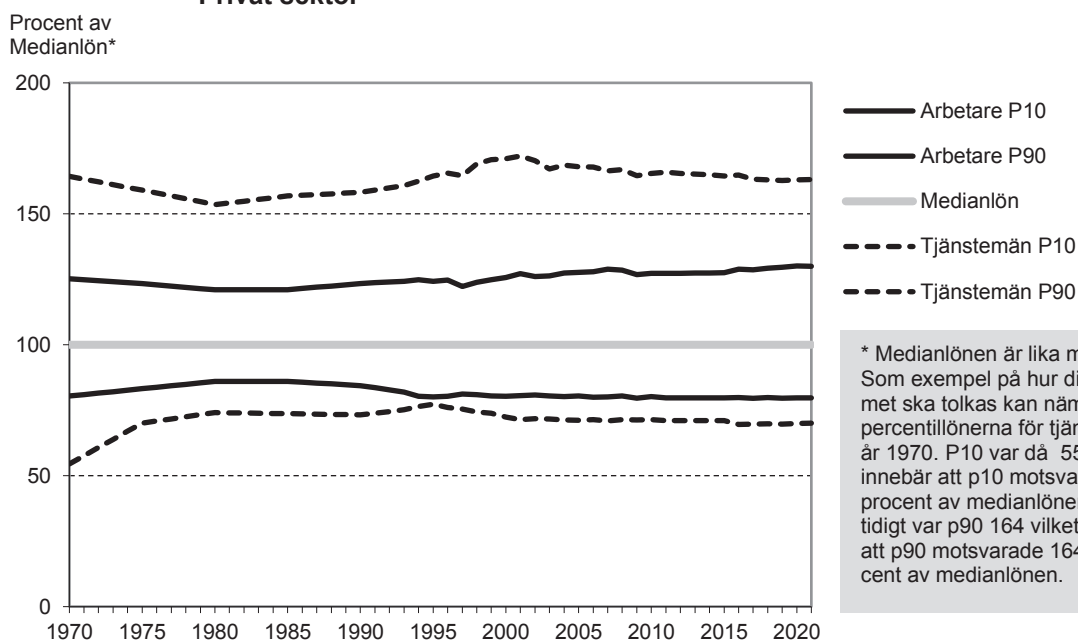
Under 1980-talet stabiliserades lönespridningen bland tjänstemän runt 2,1 för att i slutet av 1990-talet öka sex år i rad till som mest 2,39 år 2001. Därefter har den minskat långsamt ner till 2,33 år 2021.

Ytterligare ett sätt att illustrera lönespridningens utveckling är med den 10e och 90e percentillönen beräknade i procent av medianlönen. I diagram 4.8 illustreras detta för år 1970-2021. Där framgår att såväl de högsta lönerna, p90, som de lägsta, p10, varierat i relation till medianlönen, men i olika takt.

Den minskade lönespridningen under 70-talet förklaras av att de lägsta lönerna (p10) steg i relation till medianlönen samtidigt som de högsta lönerna (p90) minskade i relation till medianlönen (se diagram 4.9).

Den ökande lönespridningen under 90-talet bland arbetare förklaras dock främst av att de lägsta lönerna (p10) minskade i relation till medianlönen. Bland tjänstemän var det dock främst de högsta lönerna (p90) som ökade i relation till medianlönen, och därmed ökade lönespridningen.

Diagram 4.9 Lönespridning* efter klass år 1970-2021
Privat sektor

5

Lön efter arbetstid

Grundlönen per månad för arbetare som var anställda på heltid (100%) var i genomsnittliga 27 510 kronor år 2018. För arbetare anställda på deltid (1-99%) var grundlönen 23 660 kronor uppräknad till heltid (se faktaruta).

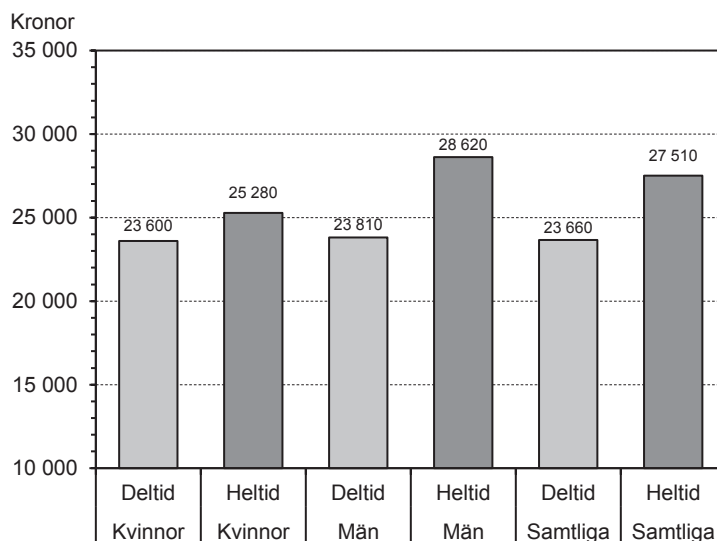
Grundlönen var alltså cirka 3 850 kronor, 16 procent, högre för arbetare anställda på heltid jämfört med arbetare anställda på deltid (se diagram 5.1).

Löneskillnaden mellan anställda på hel- och deltid var till stor del strukturellt betingad i den meningen att deltid främst förekommer i sektorer där lönerna i genomsnitt är lägre än i de sektorer där heltid är norm. Anställning på deltid förekommer främst inom detaljhandel, hotell, restaurang samt kommunal vård och omsorg³. I dessa sektorer var medellönen lägre än medellönen för samtliga arbetare. Anställning på heltid gäller främst inom tillverkningsindustri, byggnadsverksamhet och partihandel. I dessa sektorer var medellönen högre än medellönen för samtliga arbetare (se bilaga 2).

Kvinnor och män

Enligt diagram 5.1 framgår att löneskillnaderna efter arbetstid är större bland män än bland kvinnor. Bland män med arbetaryrken var grundlönen i genomsnitt 29 620 kronor för anställda på heltid och 23 810 kronor för anställda på deltid uppräknad till heltid. Bland män var grundlönen för anställda på heltid alltså 4 810 kronor högre än för anställda på deltid. Bland kvinnor var skillnaden klart mindre, 1 680 kronor (25 280 kr för heltid och 23 600 kr för deltid).

Diagram 5.1 Grundlön för arbetare efter kön och arbetstid år 2018

³ Källa: Arbetstider år 2023, sid 10 (LO 2023).

Att löneskillnaden mellan anställda på hel- och deltid var så pass mycket större bland män än bland kvinnor förklaras återigen av de strukturella skillnader som nämnts tidigare, det vill säga att hel- respektive deltid förekom i olika grad i olika sektorer plus att även andelen kvinnor och män varierade stort mellan sektorerna.

Andelen hel- och deltidsanställda samvarierade dessutom med andelen kvinnor och män då andelen kvinnor var hög i de sektorer där andelen anställda på deltid var hög medan andelen män var hög i de sektorer andelen anställda på heltid var hög (se tabell 5.1)

Tabell 5.1 Andel kvinnor och andel anställda på deltid efter sektor år 2022. Arbetare

Sektor	Andel kvinnor Procent	Anställda på deltid. Procent
Byggnadsindustri	3	4
Tillverkningsindustri	19	9
Kommunal vård och omsorg	80	45
Detaljhandel	66	65

Källa: Arbetstider år 2023, LO 2023, samt bilaga 2

Löneskillnaden mellan arbetare anställda på hel- och deltid var alltså strukturellt betingad. Det vill säga att såväl andel arbetare anställda på hel- och deltid, andel kvinnor och män samt medellön varierar mellan olika sektorer.

Dessutom samvarierade dessa tre variabler i den meningen att sektorer med *hög* andel deltidsanställda och *hög* andel kvinnor hade relativt *låg* medellön medan sektorer med *låg* andel deltidsanställda och *låg* andel kvinnor hade relativt *hög* medellön.

Det har dock påtalats att löneskillnaden mellan anställda på hel- och deltid ökat de senaste åren på grund av att anställda på deltid haft en sämre löneutveckling än anställda på heltid.

I följande avsnitt undersöks relevansen i detta påstående genom att helt enkelt redovisa löner och löneutveckling de senaste åren för arbetare efter arbetstid. Detta har beräknats med SCBs longitudinella individdatabas Linda år 2004-2018 (se faktaruta nedan).

Mätperiod

Mätperioden i detta avsnitt är avgränsad till år 2004-2018. Avgränsningen förklaras av att det dataunderlag som använts för beräkningarna endast finns tillgängligt för dessa år.

Dataunderlag

SCBs urvalsbaseerade longitudinella individdatabas Linda år 2004-2018. Linda uppdateras dock inte efter år 2018.

Lönebegrepp

Grundlön: Motsvarar tid- och prestationslön. Rörliga lönetillägg ingår inte.

Månadslön: Grundlön plus rörliga lönetillägg, främst tillägg för arbete på obekvämt arbetstid (ob-tillägg). Ersättning för arbete på övertid ingår dock inte.

Alla löner uppräknade till heltid

Alla månadslöner för anställda på deltid är uppräknade till heltid i detta avsnitt liksom i rapporten i övrigt. Detta för att månadslöner ska bli jämförbara och oberoende av antal arbetade timmar. Ett alternativ till att räkna upp löner till heltid är att redovisa lön per timme. De relativa löneskillnaderna, räknade i procent, skulle dock bli desamma som för månadslöner uppräknade till heltid.

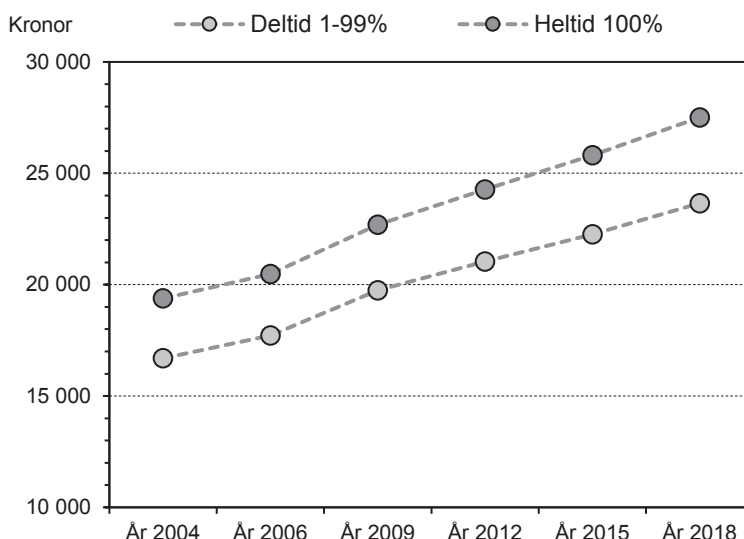
Löneutveckling för arbetare efter arbetstid år 2004-2018

För samtliga arbetare ökade grundlönen per månad i genomsnitt från 18 460 kronor år 2004 till 26 280 kronor år 2018. Grundlönen ökade därmed med 42 procent för samtliga arbetare år 2004-2018.

För arbetare anställda på heltid (100%) ökade grundlönen med 42 procent, från 19 380 kronor till 27 510 kronor, och för arbetare anställda på deltid (1-99%) med 42 procent, från 16 690 kronor till 23 660 kronor (uppräknat till heltid) år 2004-2018 (se diagram 5.2 och tabell 5.2).

Grundlönen har alltså ökat nästan exakt lika mycket för arbetare anställda på såväl heltid som deltid år 2004-2018. Det gäller dock främst för kvinnor medan grundlönen utvecklats lite olika för män anställda på heltid och deltid, vilket framgår av följande avsnitt.

Diagram 5.2 Grundlön för arbetare efter arbetstid år 2004-2018

Tabell 5.2 Grundlön för arbetare efter kön och arbetstid år 2004-2018

		År 2004		År 2018		Löneökning år 2004-2018 Procent
		Antal	Grundlön	Antal	Grundlön	
Kvinnor	Deltid 1-99%	439 000	16 530	448 000	23 600	43
	Heltid 100%	310 000	17 610	444 000	25 280	44
	Samtliga	749 000	16 970	892 000	24 430	44
Män	Deltid 1-99%	127 000	17 250	174 000	23 810	38
	Heltid 100%	786 000	20 080	893 000	28 620	43
	Samtliga	913 000	19 680	1 067 000	27 830	41
Samtliga	Deltid 1-99%	566 000	16 690	622 000	23 660	42
	Heltid 100%	1 096 000	19 380	1 337 000	27 510	42
	Samtliga	1 662 000	18 460	1 959 000	26 280	42

Kvinnor och män

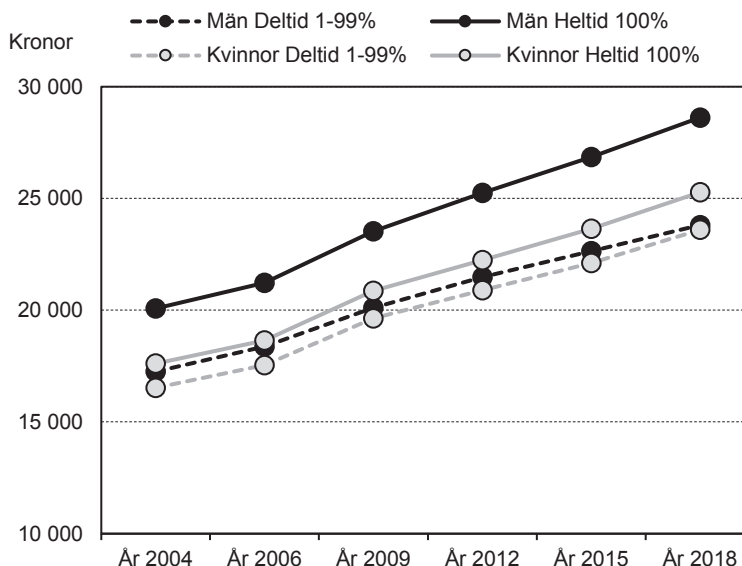
För samtliga kvinnor med arbetaryrken ökade grundlönen med 44 procent, från 16 970 kronor till 24 430 kronor, år 2004-2018. För kvinnor med arbetaryrken anställda på heltid ökade grundlönen med 44 procent, från 17 610 till 25 280 kronor, och för kvinnor anställda på deltid med 43 procent, från 16 530 till 23 600 kronor (uppräknat till heltid), år 2004-2018 (se diagram 5.3 och tabell 5.2).

Grundlönen ökade visserligen med en procentenhet mer för kvinnor anställda på heltid än för kvinnor anställda på deltid men den skillnaden ligger troligen inom den statistiska felmarginalen.

För män med arbetaryrken var skillnaden i löneökning för anställda på heltid och deltid större än bland kvinnor. För samtliga män med arbetaryrken ökade grundlönen med 41 procent, från 19 680 till 27 830 kronor, år 2004-2018. För män anställda på heltid ökade grundlönen med 43 procent, från 19 380 till 27 510 kronor, och för män anställda på deltid med 38 procent, från 17 250 till 23 810 kronor, år 2004-2018.

Grundlönen ökade alltså med fem procentenheter mer för män anställda på heltid än för män anställda på deltid. Det var en så pass stor skillnad att den helt och hållet troligen inte ryms inom den statistiska felmarginalen.

Diagram 5.3 Grundlön för arbetare efter kön och arbetstid år 2004-2018

Det kan dock även konstateras att män som var anställda på deltid var en relativt liten grupp i antal anställda såväl år 2004 som år 2018. Antalet ökade dock relativt mycket, från 129 000 till 179 000 anställda, år 2004-2018. Det vill säga en ökning med 51 000 personer, 37 procent. Samma period ökade antalet män anställda på heltid med 16 procent. Män anställda på deltid ökade alltså mer än dubbelt så mycket.

Hela denna ökning, och mer därtill, av män anställda på deltid skedde i privat tjänstesektor och kommun. Totalt ökade antalet män anställda på deltid i dessa två sektorer med nästan 55 000 män, 55 procent, år 2004-2018.

Om löneökningen strukturrensas, det vill säga beräknas med konstant antal anställda efter sektor, kön och arbetstid, så blir den strukturrensade löneökningen för manliga arbetare anställda på deltid 40 procent och för manliga arbetare anställda på heltid 42 procent (se tabell 5.3).

Skillnaden mellan manliga arbetare anställda på heltid och deltid minskar alltså till två procentenheter jämfört med de fem örensade procentenheterna enligt ovan. Och till skillnad från de fem örensade procentenheterna så ryms troligen de två rensade procentenheterna inom den statistiska felmarginalen.

Slutsatsen av denna räkneövning blir då att lönerna även för manliga arbetare ökat ungefär lika mycket för anställda på heltid och deltid år 2004-2018.

Tabell 5.3 Löneökning (grundlön) för arbetare efter kön och arbetstid år 2004-2018
Med och utan strukturrensning efter sektor (sex sektorer), kön och arbetstid

		Löneökning år 2004-2018	
		Utan strukturrensning Procent	Med strukturrensning Procent
Kvinnor	Deltid 1-99%	43	44
	Heltid 100%	44	44
	Samtliga	44	45
Män	Deltid 1-99%	38	40
	Heltid 100%	43	42
	Samtliga	41	42
Samtliga	Deltid 1-99%	42	42
	Heltid 100%	42	43
	Samtliga	42	43

Månadslön inklusive rörliga tillägg

Tidigare i detta avsnitt har löner och löneutvecklingen redovisats med den så kallade grundlönen, vilket innebär att rörliga lönetillägg inte ingår.

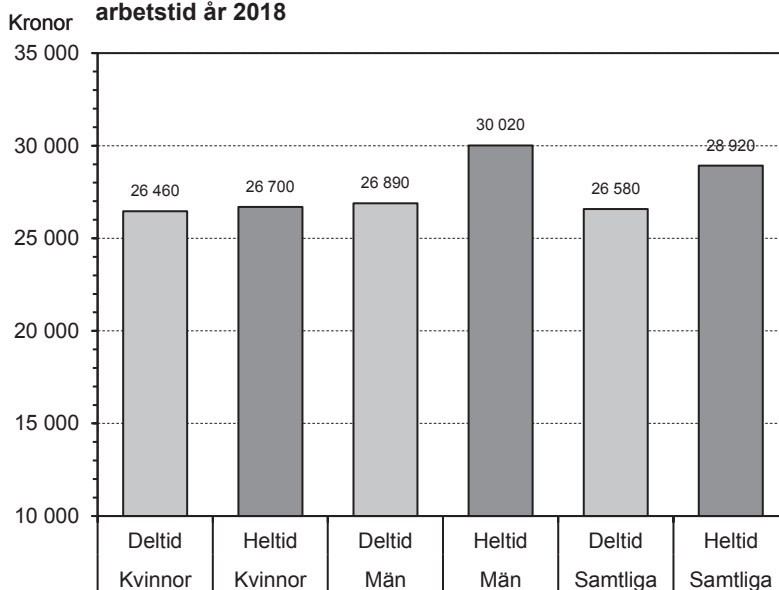
För att kontrollera om rörliga lönetillägg har påverkat löneutvecklingen i olika grad för arbetare anställda på hel- och deltid så redovisas här även löner och löneutvecklingen inklusive rörliga lönetillägg. Detta lönebegrepp benämns i det följande som månadslön, vilket alltså är detsamma som grundlön plus rörliga lönetillägg.

Rörliga lönetillägg består främst av tillägg för arbete på obekvämtid (ob-tillägg) men även skifttillägg och tillägg för risk, smuts, värme och liknade. Ersättning för arbete på övertid ingår dock inte.

Månadslönen (inklusive rörliga tillägg) för arbetare anställda på heltid (100%) var i genomsnittliga 28 920 kronor år 2018. För arbetare anställda på deltid (1-99%) var månadslönen 26 580 kronor uppräknad till heltid (se diagram 5.4).

Månadslönen var alltså 2 340 kronor, nio procent, högre i genomsnitt för arbetare anställda på heltid jämfört arbetare anställda på deltid. Det var en klart mindre skillnad än när grundlön användes enligt ovan. Då var skillnaden 3 850 kronor. Mer om detta nedan efter avsnittet Kvinnor och män – månadslön.

Diagram 5.4 Månadslön inkl. rörliga tillägg för arbetare efter kön och arbetstid år 2018

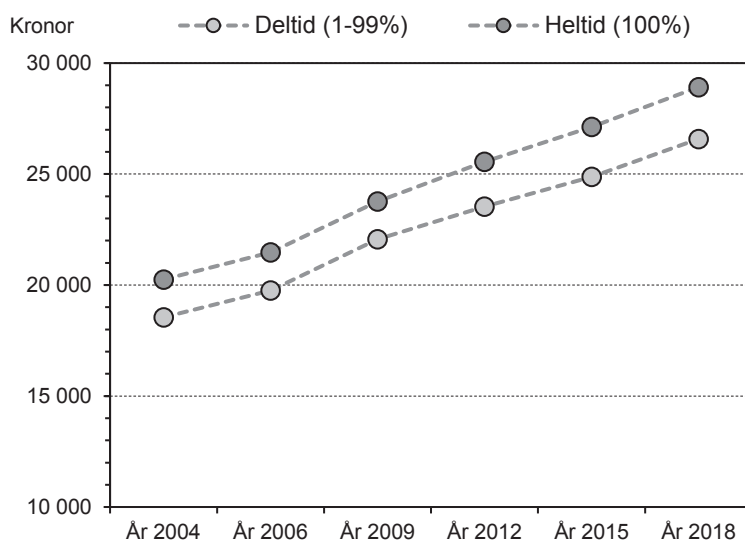
Löneutveckling enligt månadslön

För samtliga arbetare ökade månadslönen inklusive rörliga tillägg i genomsnitt från 19 660 kronor år 2004 till 28 180 kronor år 2018. Månadslönen ökade därmed med 43 procent för samtliga arbetare år 2004-2018.

För arbetare anställda på heltid (100%) ökade månadslönen med 43 procent, från 20 250 till 28 920 kronor, och för arbetare anställda på deltid (1-99%) med 43 procent, från 18 550 till 26 580 kronor (uppräknat till heltid), år 2004-2018 (se diagram 5.5 och tabell 5.2).

Även månadslönen har alltså ökat nästan exakt lika mycket för arbetare anställda på heltid och deltid år 2004-2018. Även de rörliga lönetilläggen har alltså ökat i samma takt för såväl arbetare anställda på heltid som på deltid. Det gäller även fördelat på kvinnor och män enligt följande avsnitt.

Diagram 5.5 Månadslön inkl. rörliga tillägg för arbetare efter arbetstid år 2004-2018

Tabell 5.4 Månadslön inkl. rörliga tillägg för arbetare efter kön och arbetstid år 2004-2018

		År 2004		År 2018		Löneökning år 2004-2018 Procent
		Antal	Månadslön	Antal	Månadslön	
Kvinnor	Deltid 1-99%	439 000	18 370	448 000	26 460	44
	Heltid 100%	310 000	18 500	444 000	26 700	44
	Samtliga	749 000	18 420	892 000	26 590	44
Män	Deltid 1-99%	127 000	19 170	174 000	26 890	40
	Heltid 100%	786 000	20 980	893 000	30 020	43
	Samtliga	913 000	20 720	1 067 000	29 510	42
Samtliga	Deltid 1-99%	566 000	18 550	622 000	26 580	43
	Heltid 100%	1 096 000	20 250	1 337 000	28 920	43
	Samtliga	1 662 000	19 660	1 959 000	28 180	43

Kvinnor och män - månadslön

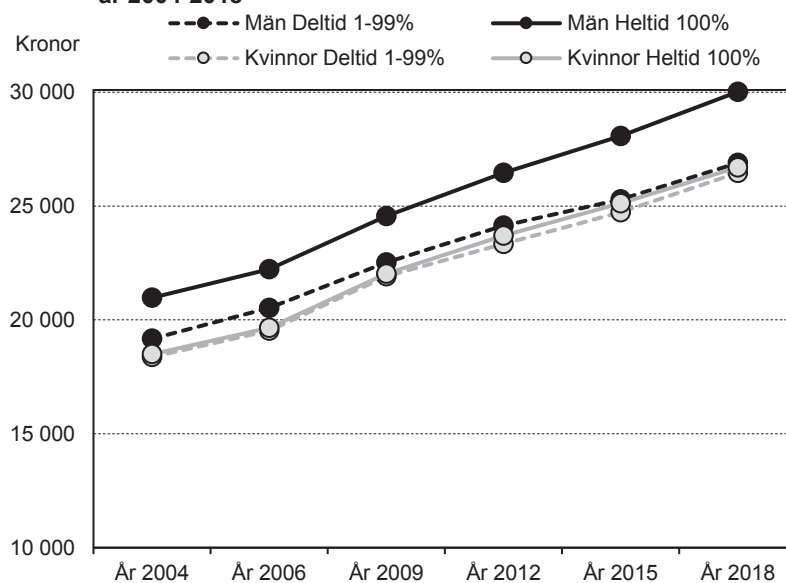
För samtliga kvinnor med arbetaryrken ökade månadslönen med 44 procent, från 18 420 kronor till 26 590 kronor, år 2004-2018. För kvinnor med arbetaryrken anställda på heltid ökade månadslönen med 44 procent, från 18 500 till 26 700 kronor, och för kvinnor anställda på deltid med 44 procent, från 18 370 till 26 460 kronor (uppräknat till heltid), år 2004-2018 (se diagram 5.6 och tabell 5.3).

Månadslönen ökade alltså lika mycket för kvinnor anställda på heltid som för kvinnor anställda på deltid år 2004-2018.

För samtliga män med arbetaryrken ökade månadslönen med 42 procent, från 20 720 till 29 5100 kronor, år 2004-2018. För män anställda på heltid ökade månadslönen med 43 procent, från 20 980 till 30 020 kronor, och för män anställda på deltid med 40 procent, från 19 170 till 26 890 kronor år 2004-2018.

Månadslönen ökade alltså med tre procentenheter mer för män anställda på heltid än för män anställda på deltid. Skillnaden var dock mindre än vad som gällde för grundlön enligt ovan då det då skiljde fem procentenheter till de heltidsanställda männenns favör.

Diagram 5.6 Månadslön inkl. rörliga tillägg för arbetare efter kön och arbetstid år 2004-2018

Varför mindre skillnad med månadslön än grundlön?

Löneskillnaden mellan anställda på hel- och deltid var alltså mindre när månadslön inklusive rörliga tillägg användes som lönebegrepp än när grundlön exklusive rörliga tillägg användes.

Grundlönen var 3 850 kronor, 16 procent, högre för arbetare anställda på heltid jämfört med arbetare anställda på deltid medan månadslönen var 2 340 kronor, 9 procent, högre i genomsnitt för arbetare anställda på heltid jämfört arbetare anställda på deltid. Löneskillnaden var alltså nästan dubbelt så stor räknat i grundlön än räknat i månadslön.

Förklaringen till detta kokar till stor del ner till lönestrukturen i de två sektorerna detaljhandel och kommun. I dessa två sektorer var ob-tilläggen relativt höga. Men även andelen anställda som arbetade på obekväm tid, och som därmed fick ob-tillägg, var relativt hög (49 respektive 71 procent enligt AKU år 2022 kvartal 1). Dessutom var andelen anställda på deltid relativt hög inom såväl detaljhandeln som kommun (65 respektive 45 procent enligt tabell 5.1). Till detta kan även antas att anställda på deltid arbetar större del av sin arbetstid på obekväm arbetstid än anställda på heltid.

Allt detta plus att sektorerna detaljhandel och kommun båda var relativt stora sektorer, räknat i antal anställda, räcker troligen mer än väl till för att förklara varför löneskillnaden mellan anställd på heltid och deltid halveras när även rörliga lönetillägg inkluderas i beräkningen.

Sammanfattningsvis förklaras den mindre löneskillnaden mellan arbetare anställda på heltid och deltid räknat i månadslön (inklusive rörliga lönetillägg) jämfört med räknat i grundlön (exklusive rörliga tillägg) troligen av kombinationen höga ob-tillägg, hög andel som arbetar obekväm arbetstid samt hög andel anställda på deltid. Allt detta främst i sektorerna detaljhandel och kommun.

Som motsats till detaljhandel och kommun kan nämnas sektorn byggnadsindustri där skillnaden mellan grundlön och månadslön var marginell vilket troligen förklaras av att såväl deltid som arbete på obekväm tid var relativt ovanligt inom byggnadsindustrin.

Slutsats

Slutsatsen utifrån redovisningen ovan av löneutveckling för arbetare efter arbetstid, kön och sektor år 2004-2018 är att det inte finns några belegg för att anta att lönerna ökat mer, räknat i procent, för anställda på heltid än för anställda på deltid.

Detta kan tyckas rimligt då det inte finns något i senaste årens kollektivavtal eller löneyrkanden som på något sätt favoriserat anställd på heltid på bekostnad av anställda på deltid. De timlöner som förhandlats har varit desamma oberoende av arbetstid.

Det kan avslutningsvis noteras att gruppen anställda på deltid givetvis kan delas upp i mindre grupper än de med 1-99 procent tjänstgöringsomfattning som redovisas i föreliggande avsnitt. I dataunderlaget till detta avsnitt ingår dock även beräkningar för alla deciler av tjänstgöringsomfattning, det vill säga 1-9%, 10-19% och så vidare upp till 90-99%. Löneutvecklingen år 2004-2018 var dock relativt lika för alla deciler och därför har enbart gruppen 1-99% redovisats i rapporten.

För att styrka detta, utan att redovisa alla deciler, så redovisas i tabell 5.5 grundlön och löneökning år 2004-2018 för anställda på deltid 1-99% samt i tre delgrupper, 1-49%, 50-79% och 80-99%, och i enlighet med vad som nämnts ovan, varierar löneökningen år 2004-2018 endast med enstaka procentenheter mellan de olika grupperna av deltid.

		Grundlön		Löneökning
		År 2004	År 2018	år 2004-2018
				Procent
Kvinnor	Deltid 1-49%	15 480	21 980	42
	Deltid 50-79%	16 830	23 800	41
	Deltid 80-99%	17 120	24 710	44
	Deltid 1-99%	16 530	23 600	43
	Heltid 100%	17 610	25 280	44
	Samtliga	16 970	24 430	44
Män	Deltid 1-49%	16 500	22 630	37
	Deltid 50-79%	17 580	23 950	36
	Deltid 80-99%	18 160	25 030	38
	Deltid 1-99%	17 250	23 810	38
	Heltid 100%	20 080	28 620	43
	Samtliga	19 680	27 830	41
Båda könen	Deltid 1-49%	15 780	22 190	41
	Deltid 50-79%	16 980	23 840	40
	Deltid 80-99%	17 310	24 790	43
	Deltid 1-99%	16 690	23 660	42
	Heltid 100%	19 380	27 510	42
	Samtliga	18 460	26 280	42

Bilaga 1: Metod och dataunderlag

Rapporten syftar till att beskriva löner och löneutveckling för anställda efter klass och kön år 1913–2022.

Som dataunderlag används Statistiska centralbyrån (SCB) lönestrukturstatistik som redovisats i sin nuvarande form sedan år 1994.

Lönebegrepp

Rapportens lönebegrepp är tid- och prestationslön (grundlön), helglön samt andra (fasta) löneförmåner. Lönebegreppet avses motsvara månadslön för heltidsarbete på dagtid.

Rörliga lönetillägg, som exempelvis för obekväm arbetstid, skiftgång eller övertid, ingår inte i rapportens lönebegrepp.

Skiftformstillägg inom tillverkningsindustrin är borträknat genom att timlön för arbete på enbart dagtid använts.

Lön för deltidarbete är uppräknad till heltid.

I de avsnitt som gäller löner och löneutveckling år 1913–2022, används dock lönebegreppet *lön för arbetad tid*. Detta för att få ett så jämförbart lönebegrepp som möjligt över hela mätperioden. I lön för arbetad tid ingår rörliga tillägg. Dock inte övertidsersättning.

För arbetare i privat sektor redovisar SCB endast timlön. LO har beräknat månadslön genom att multiplicera timlönen med 167,5 vilket motsvarar det genomsnittliga antalet arbetade timmar som en heltidsanställd i genomsnitt arbetar per månad med hänsyn till helgdagar under en 28-årsperiod.

Metodförändringar år 2014

År 2014 genomfördes en rad metodförändringar i lönestrukturstatistiken. En ny yrkeskodning, SSK 2012, infördes och populationen utökades med åldersgruppen 65–66 år. Dessutom infördes en korrigering av kodningen för arbetare och tjänstemän i privat sektor. Det gäller främst anställda inom statligt ägda bolag (SJ, Postnord med flera), statliga verk samt privat vård och omsorg. Dessa har tidigare kodats som tjänstemän oavsett yrke men nu kodar SCB dessa som arbetare eller tjänstemän utifrån yrke.

Exakt hur många anställda som numera kodas som arbetare men tidigare skulle kodats som tjänstemän, redovisas inte av Statistiska centralbyrån. Uppskattningsvis gällde detta cirka 100 000 anställda i statligt ägda bolag och verk plus cirka 60 000 anställda inom privat vård och omsorg år 2014/2015.

Denna nya kodning av arbetare och tjänstemän påverkade främst medellönen för tjänstemän i privat sektor då de flesta av de arbetare som tidigare kodats som tjänstemän hade lägre lön än tjänstemännen. Medellönen för tjänstemän i privat sektor ökade därmed uppskattningsvis med cirka 1 500 kronor när arbetare tagits bort. För samtliga tjänstemän ökade medellönen med cirka 1 000 kronor.

Medellönen för arbetare påverkades inte lika mycket. Uppskattningsvis ökade den med cirka 200 kronor för såväl arbetare i privat sektor som för samtliga arbetare.

Strukturrensning

Medellönen kan förändras mellan två tidpunkter av flera orsaker. Den vanligaste orsaken är kollektivavtalade eller individuellt förhandlade löneökningar. Men även exempelvis anställdas byte av jobb kan medföra förändrad lön. På makronivå eller för hela gruppen anställda påverkas även medellönen av strukturella förändringar. Med detta avses att antalet anställda inom olika yrken eller näringsgrenar förändras över tid vilket då även påverkar medellönen över tid. Strukturella förändringar bör därför rensas bort när lönenivåer för olika tidpunkter jämförs. Metoden för detta kallas strukturrensning och innebär att samma sysselsättningsvikter används alla mättidpunkter som jämförs.

I föreliggande rapport har antalet anställda fördelat efter näringsgren i privat sektor och efter yrke i stat, kommun och landsting använts som strukturrensningsvariabel för beräkning av förändringstal gällande medellöner.

Nedan följer ett exempel på hur löneökning inom tandvården beräknas med och utan strukturrensning.

Ej strukturrensat

Yrke	År 2014		År 2021		Löneökning Procent
	Antal	Lön	Antal	Lön	
Tandläkare	2 500	45 000	3 000	51 000	13
Tandsköterskor	4 000	24 600	4 000	28 300	15
Samtliga	6 500	32 450	7 000	38 000	17

Kommentar

Utan strukturrensning ökade medellönen för samtliga med 17 procent. Detta är mer än vad lönerna ökade för tandläkare och tandsköterskor var för sig. Orsaken till detta är att antalet tandläkare ökat med 500 personer år 2014–2021.

Strukturrensat för antal anställda

Yrke	År 2014		År 2021		Löneökning Procent
	Antal	Lön	Antal	Lön	
Tandläkare	3 000	45 000	3 000	51 000	13
Tandsköterskor	4 000	24 600	4 000	28 300	15
Samtliga	7 000	33 340	7 000	38 000	14

Kommentar

Med strukturrensning försvinner effekten av att antalet tandläkare ökat och för samtliga ökade lönen med 14 procent, vilket är mitt i mellan de 13 respektive 15 procent som lönerna ökat för tandläkare respektive tandsköterskor.

Strukturrensning innebär helt enkelt att *antalet* tandläkare och tandsköterskor år 2021 används även år 2014 för beräkning av medellönen för samtliga. Detta medför att löneökningen för samtliga mellan år 2014 och 2021 blir lägre med strukturrensning än utan eftersom förändringen av antalet anställda då "rensats" bort och inte påverkar den beräknade löneökningen.

Standardvägning

Vid jämförelse av löner för kvinnor och män har så kallad standardvägning använts. Standardvägning innebär i korthet att medellöner beräknas med antagande om att antalet kvinnor och antalet män är lika många inom varje yrke. För att illustrera metoden så redovisas nedan ett exempel på hur en standardvägning beräknas för en grupp med sjuksköterskor och läkare.

Exemplet visar att när flera yrkesgrupper summeras så kan detta ge en missvisande bild av löneskillnaden mellan kvinnor och män. Ett standardvägt resultat kan då komplettera bilden med att visa hur antalet kvinnor och män inom respektive yrke påverkar lönen för samtliga.

Som vägningstal, standardpopulation, har i detta exempel använts (antal kvinnor + antal män) / 2, vilket alltså ger lika många kvinnor och män inom respektive yrke.

Ej standardvägt

		Antal	Lön	Kvinnors lön i procent av mäns lön	Kommentar
Sjuksköterskor	Kvinnor	55 000	21 231	99	<i>Utan standardvägning</i> motsvarar kvinnornas lön i genomsnitt 64 procent av männens lön (23 701 / 37 323). Observera att detta är betydligt lägre än vad som gäller för sjuksköterskor och läkare var för sig.
	Män	5 000	21 412		
Läkare	Kvinnor	8 000	40 200	91	
	Män	12 000	44 400		
Samtliga	Kvinnor	63 000	23 701	64	
	Män	17 000	37 323		

Standardvägt enligt standardpopulationsmetoden

		Antal	Lön	Kvinnors lön i % av mäns lön	Kommentar
Sjuksköterskor	Kvinnor	30 000 *	21 231	99	<i>Med standardvägning</i> motsvarar kvinnornas lön i genomsnitt 96 procent av männens lön. Det är ungefär mitt i mellan vad som gäller för sjuksköterskor och läkare var för sig.
	Män	30 000 *	21 412		
Läkare	Kvinnor	10 000**	40 200	91	
	Män	10 000**	44 400		
Samtliga	Kvinnor	40 000***	25 990	96	
	Män	40 000***	27 179		

* (55 000 + 5 000) / 2 = 30 000   ** (8 000 + 12 000) / 2 = 10 000   *** (30 000 + 10 000 = 40 000)

Bilaga 2: Månadslön* för anställda efter klass, kön och sektor år 2022

* Exklusive rörliga tillägg

Sektor	Kön	Arbetare		Tjänstemän		Samtliga	
		Antal	Månadslön	Antal	Månadslön	Antal	Månadslön
Samtliga sektorer	Män	1 186 200	30 800	1 079 800	49 300	2 289 600	39 600
	Kvinnor	927 600	27 100	1 256 000	41 400	2 203 100	35 300
	Totalt	2 113 800	29 300	2 335 700	45 100	4 492 600	37 500
Privat sektor	Män	1 058 300	31 200	842 700	51 000	1 901 000	40 000
	Kvinnor	559 700	27 400	668 400	43 100	1 228 100	36 000
	Totalt	1 618 100	30 100	1 511 000	47 500	3 129 100	38 500
A Jordbruk, skogsbruk och fiske	Män	19 700	28 900	2 400	50 900	22 100	31 300
	Kvinnor	8 000	26 200	1 900	40 000	9 900	28 800
	Totalt	27 700	28 300	4 300	46 200	32 000	30 700
B Gruvor och mineralutvinningsindustri	Män	4 800	35 900	2 100	52 400	6 900	40 900
	Kvinnor	1 000	35 600	1 300	45 200	2 300	41 000
	Totalt	5 800	35 800	3 400	49 700	9 200	41 000
C Tillverkningsindustri	Män	234 000	31 500	143 000	52 000	377 000	39 300
	Kvinnor	56 600	28 900	69 300	46 400	125 900	38 500
	Totalt	290 600	31 100	212 300	50 100	502 900	39 100
D+E Energi och miljö	Män	17 600	33 800	18 700	51 000	36 300	42 700
	Kvinnor	1 800	31 500	10 800	45 200	12 600	43 200
	Totalt	19 400	33 600	29 500	48 800	48 900	42 800
F Byggindustri	Män	205 900	35 400	50 600	51 900	256 500	38 600
	Kvinnor	6 300	31 500	20 100	42 400	26 400	39 800
	Totalt	212 200	35 300	70 600	49 200	282 800	38 800
G Handel och serviceverkstäder	Män	175 400	30 400	117 300	48 900	292 700	37 800
	Kvinnor	152 500	27 500	85 500	41 200	238 000	32 400
	Totalt	327 800	29 200	202 800	45 600	530 600	35 500
46 Partihandel	Män	51 500	31 400	80 300	50 800	131 800	43 200
	Kvinnor	16 000	28 100	46 400	44 200	62 400	40 100
	Totalt	67 500	30 600	126 600	48 400	194 100	42 200
47 Detaljhandel	Män	83 900	28 600	21 900	44 200	105 800	31 800
	Kvinnor	132 400	27 300	32 700	37 600	165 100	29 300
	Totalt	216 400	27 800	54 500	40 200	270 900	30 300
H Transport och magasinering	Män	122 200	29 800	25 700	46 000	147 900	32 600
	Kvinnor	23 000	29 300	19 700	38 500	42 700	33 500
	Totalt	145 200	29 700	45 400	42 700	190 600	32 800
I Hotell och restauranger	Män	77 100	26 500	10 900	37 700	88 000	27 900
	Kvinnor	67 900	25 600	7 900	36 200	75 800	26 700
	Totalt	145 000	26 100	18 800	37 000	163 800	27 400
J Information och kommunikation	Män	2 200	32 300	141 200	54 300	143 400	54 000
	Kvinnor	1 100	30 100	64 100	47 500	65 200	47 200
	Totalt	3 300	31 700	205 300	52 100	208 600	51 800
K Finans- och försäkringsverksamhet	Män	..	..	50 100	64 900	50 100	64 900
	Kvinnor	..	..	48 000	49 700	48 000	49 700
	Totalt	..	..	98 100	57 500	98 100	57 500
L Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	Män	15 800	31 000	20 200	53 400	36 000	43 600
	Kvinnor	5 400	28 300	19 600	44 300	25 000	40 900
	Totalt	21 200	30 400	39 800	48 900	61 000	42 500
M Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	Män	9 100	33 500	140 500	51 600	149 600	50 500
	Kvinnor	7 000	29 200	107 800	45 500	114 800	44 500
	Totalt	16 100	31 700	248 300	49 000	264 400	47 900
N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster mfl	Män	106 700	29 000	41 100	42 300	147 800	32 700
	Kvinnor	70 800	26 500	48 400	38 200	119 200	31 200
	Totalt	177 500	28 100	89 500	40 100	267 000	32 100
P Utbildningsväsendet	Män	6 000	28 300	22 400	41 500	28 400	38 700
	Kvinnor	26 300	26 700	49 200	39 100	75 500	34 800
	Totalt	32 300	27 000	71 600	39 800	103 900	35 800
Q Vård och omsorg, socialtjänst	Män	38 500	..	21 000	49 400	59 500	34 900
	Kvinnor	98 600	..	66 300	41 900	164 900	33 200
	Totalt	137 200	..	87 300	43 600	224 500	33 600
R+S+T+U Kultur, nöje och fritid mfl	Män	23 300	27 900	35 500	40 200	58 800	35 300
	Kvinnor	33 400	27 000	48 500	36 900	81 900	32 900
	Totalt	56 800	27 400	84 000	38 300	140 800	33 900
Summa Privat tjänsteproduktion (G- U)	Män	576 300	29 300	625 900	50 700	1 202 200	40 400
	Kvinnor	486 000	27 100	565 000	42 700	1 051 000	35 500
	Totalt	1 062 400	28 400	1 190 900	46 900	2 253 300	38 200
Offentlig sektor	Män	127 400	26 800	237 100	43 300	388 100	37 500
	Kvinnor	367 100	26 600	587 700	39 600	974 300	34 600
	Totalt	494 500	26 600	824 800	40 600	1 362 400	35 400
Stat	Män	9 900	29 800	93 000	44 000	122 800	41 800
	Kvinnor	6 300	27 600	117 400	41 100	133 400	40 200
	Totalt	16 200	28 900	210 400	42 400	256 200	40 900
Kommun	Män	102 400	26 500	100 200	39 200	206 100	32 700
	Kvinnor	311 300	26 500	320 300	38 200	639 400	32 400
	Totalt	413 800	26 500	420 300	38 500	845 500	32 500
Region	Män	15 100	26 700	43 900	51 200	59 200	45 000
	Kvinnor	49 600	27 300	150 000	41 200	201 500	37 700
	Totalt	64 500	27 200	194 200	43 500	260 700	39 300

.. Uppgift ej tillgänglig eller skattningen för osäker för att redovisa

Rapporten beställs från LO-distribution:
lo@strombergdistribution.se
Telefax: 026-24 90 26

Augusti 2023
ISBN 978-91-566-3616-5
www.lo.se

OMSLAGSFOTO: Lars Forsstedt